

Laura Pentikäinen
Petra Svensson

Ohjattuun harjoitteluun perehdyttäminen kirurgian poliklinikalla

Opiskelijavastaavien näkemyksiä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja AMK

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu 2017

<p>Tekijät Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Laura Pentikäinen, Petra Svensson Ohjattuun harjoitteluun perehdyttäminen kirurgian poliklinikalla – Opiskelijavastaavien näkemyksiä</p> <p>36 sivua Marraskuu 2017</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Sairaanhoidtaja AMK</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Hoitotyön koulutusohjelma</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Hoitotyö</p>
<p>Ohjaaja</p>	<p>Liisa Montin, TtT, sh, lehtori</p>
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä kirurgian ajanvarauspoliklinikalla. Tavoitteena on, että saatua tietoa voidaan käyttää, kun ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä kehitetään. Työ toteutettiin yhdessä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Aineisto kerättiin haastattelemalla kolmea opiskelijavastaavaa yhdessä HUS:n kirurgian poliklinikan yksikössä. Haastattelumuotona oli teemahaastattelu ja se toteutettiin ryhmähaastatteluna. Osallistuminen haastatteluun oli vapaaehtoista ja kaikkia osallistujia pyydettiin allekirjoittamaan kirjallinen suostumus. Haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin kirjalliseen muotoon, jonka jälkeen aineisto analysoitiin käyttäen induktiivista sisällönanalyysiä.</p> <p>Sisällönanalyysin perusteella opiskelijavastaavien näkemyksistä nousi esiin neljä yläluokkaa, joiden pohjalta tuloksia kuvataan. Yläluokat ovat organisaatiotason perehdytys, yksikötason perehdytys, opiskelija perehdyttävänä ja opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä. Opiskelijavastaavat kokivat opiskelijoiden ohjaamiseen liittyvän koulutuksen sekä kliinisen opettajan avun tärkeiksi perehdytyksen apuvälineiksi. Opiskelijan roolia perehdytyksessä korostettiin ja perehdytyksen katsottiin muodostuvan opiskelijan omat kiinnostuksen kohteet, tausta ja persoonallisuus huomioon ottaen. Perehdyttäminen ja opiskelijoiden ohjaaminen koettiin pääasiassa positiivisena ja opiskelijoiden näkemyksiä arvostettiin. Haasteita perehdytyksen toteutumiselle aiheutti liian vähäinen aika, kiire sekä opiskelijoiden suuri määrä.</p> <p>Saatuja tuloksia voidaan käyttää osana työtä, jossa kehitetään sähköistä perehdytysopasta HUS-sairaaloihin ohjattuun harjoitteluun tuleville hoitoalan opiskelijoille. Tuloksia voidaan käyttää myös pohjana, kun ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä kehitetään ja siihen liittyviä jatkotutkimusaiheita pohditaan.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>ohjattu harjoittelu, perehdytys, opiskelijavastaava, kirurgian poliklinikka, hoitotyö</p>

Authors Title	Laura Pentikäinen, Petra Svensson Orientation to Guided Clinical Practice in a Surgical Outpatient Clinic – Student Coordinators' Views
Number of Pages Date	36 pages November 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor	Liisa Montin, PhD, RN, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to describe student coordinators' views regarding the orientation of nursing students' guided clinical practice. The aim is to use the gathered knowledge when developing the orientation for guided clinical practice. The thesis was written in collaboration with The Hospital District of Helsinki and Uusimaa.</p> <p>This thesis was carried out by using a qualitative research method. The data was collected by interviewing three student coordinators' in one HUS surgical outpatient clinic. The interview was a semi-structured group interview. Participation was voluntary and all the participants were asked to write a written consent before the interview. The gathered knowledge was then categorized by using inductive content analysis.</p> <p>Based on the inductive content analysis the results were divided into four main categories which were orientation on the organizational level, orientation in the unit, student in orientation and student coordinators' experiences of the orientation. The student coordinators' pointed out the importance of mentor education and the clinical teacher. Students' own role in the orientation was emphasized and the student coordinators' stated that the orientation should be based on the students' own interests, background and personality. Orientation and guidance was seen as a positive thing and students and their opinions were appreciated. On the other hand lack of time, rush and the large quantity of students was seen as the negative sides of student orientation.</p> <p>The results can be used when developing an orientation guide for nursing students practicing in HUS hospitals. The results can also be used to help develop student orientation and to build further studies in the student orientation field.</p>	
Keywords	guided clinical practice, orientation, student coordinator, surgical outpatient clinic, nursing

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeisiä käsitteitä	2
2.1	Opiskelijaohjaaja ja opiskelijavastaava	2
2.2	Kirurgian poliklinikka	2
2.3	Ohjattu harjoittelu	2
2.4	Ohjattuun harjoitteluun perehdyttäminen	3
3	Aikaisempi tutkimustieto	5
3.1	Kokemuksia perehdyttämisestä ja ohjaamisesta	5
3.2	Ohjatun harjoittelun haasteita	7
4	Työn tarkoitus, tavoite ja haastatteluteema	9
5	Aineistonkeruumenetelmä, aineiston keruu ja aineiston analysointi	9
5.1	Aineistonkeruumenetelmä ja aineiston keruu	10
5.2	Aineiston analysointi	11
6	Tulokset	14
6.1	Organisaatiotason perehdytys	15
6.2	Yksikkötason perehdytys	16
6.3	Opiskelija perehdyttävänä	18
6.4	Opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä	21
7	Pohdinta	24
7.1	Tulosten tarkastelu	24
7.2	Työn luotettavuuden pohdinta	28
7.3	Eettisten näkökohtien pohdinta	30
7.4	Yhteenveto ja tulosten käytettävyys	32
	Lähteet	34

1 Johdanto

Ohjattu harjoittelu, eli työelämässä tapahtuva käytännön harjoittelu, on merkittävä osa ammattiin oppimista ja onnistunut harjoittelu on tärkeä kokemus opiskelijan ammatillisen identiteetin muodostumisen kannalta (HUSc). Opiskelijan saama ohjaus harjoittelujakson aikana on yksi keskeisimmistä asioista oppimisen ja harjoittelun onnistumisen kannalta. Harjoittelun onnistunut ohjaaminen vaatii harjoittelun opiskelijaohjaajalta ohjausosaamista sekä taitoa antaa palautetta ja arviointia opiskelijan taidoista ja toiminnasta. (Karjalainen ym. 2015: 194-196.) Hoitotyössä opiskelijoiden ohjaus onkin osa hoitotyön ammattilaisen työnkuvaa ja opiskelijaohjaajan roolia pidetään tärkeänä ja arvostettuna (Sulosaari 2010: 33).

Tiedetään, että opiskelijaohjaajan tehtäviin kuuluu perehdyttää ja ohjata opiskelijaa sekä auttaa soveltamaan opittua teoretietoa käytännön hoitotyöhön. Ohjaajan tulee myös opettaa erilaisia kliinisiä taitoja sekä käytännönläheistä ajattelua. (Omansky 2010: 701.) Perehdytyksessä selvitetään aluksi opiskelijan aiempi tietoperusta ja osaamistaso. Lisäksi tuetaan opiskelijaa tunnistamaan yksilölliset oppimistarpeet ja autetaan realististen tavoitteiden muodostamisessa sekä niiden saavuttamisessa. (Jokelainen — Jamookeah — Tossavainen — Turunen 2013: 63-64.) Opiskelijan perehdytykseen tulee varata tarpeeksi aikaa, jotta oppimisen riittävä tukeminen mahdollistuu ja perehdytyksestä tulee opiskelijan tarpeiden mukainen (Grönfors 2010: 18). Harjoittelun alussa olisi tärkeää tutustuttaa opiskelija osaston toimintatapoihin, käytäntöihin ja tiloihin sekä sopia ohjauksen periaatteet. Heti harjoittelujakson alussa hyvin toteutettu perehdytys tuo opiskelijan osaksi työyhteisöä ja antaa hyvän pohjan oppimiselle. (Heinonen 2004: 36-37.)

Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Työ on osa kokonaisuutta, jossa pyritään kehittämään HUS- sairaaloiden opiskelijoille yhtenäinen sähköinen perehdytysopas. HUS- alueen sairaalat ovat opetussairaaloita, joissa opetusta saa joka vuosi 5 000 terveydenhuollon opiskelijaa (HUSb). Opinnäytetyön tarkoitus oli kerätä tietoa ja kuvailla opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä. Työ toteutettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen ja aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla. Haastattelu oli ryhmähaastattelu ja se toteutettiin kirurgian ajanvarauspoliklinikalla.

2 Keskeisiä käsitteitä

2.1 Opiskelijaohjaaja ja opiskelijavastaava

Ohjatussa harjoittelussa opiskelijalle osoitetaan harjoittelun ajaksi yksi tai useampi opiskelijaohjaaja. Ohjaajan tulee tukea opiskelijan oppimista, antaa palautetta, arvioida opiskelijan edistymistä ja olla läsnä aina tarvittaessa. Ohjaajan vastuulla on myös opiskelijan perehdyttäminen harjoitteluyksikön tapoihin ja toimintaan. (Heinonen 2004: 32.) Useissa sosiaali- ja terveysalan työyksiköissä on myös erikseen opiskelijavastaava, joka koordinoi ja tukee opiskelijaohjausta ja toimii linkkinä organisaation, yksikön ja oppilaitoksen välillä. Opiskelijavastaava voi muiden velvollisuuksiensa lisäksi toimia myös opiskelijan lähiohjaajana. (Hallin — Danielson 2009: 165.)

Tässä työssä läpikäydyssä aikaisemmassa tutkimustiedossa käytetään opiskelijaohjaaja-käsitettä. Työtä varten haastateltiin kuitenkin opiskelijavastaavia, joten tulososiossa ja tulosten tarkastelussa käytetään käsitettä opiskelijavastaava.

2.2 Kirurgian poliklinikka

Poliklinikka tarkoittaa sairaalan yhteydessä olevaa vastaanotto-, hoito- ja tutkimusyksikköä, jossa potilaat hoidetaan virka-aikana. Poliklinikan toimintaan ei kuulu yöpymistä sairaalassa. Poliklinikalla tapahtuva toiminta koostuu lääkärikäynneistä, toimenpiteistä, tutkimuksista, potilaan neuvonnasta ja mahdollisesti leikkauksista. (Gylling — Laitinen 1998: 3129.) HUS-sairaaloiden kirurgian poliklinikat toimivat lähete- ja ajanvarauspoliklinikkoina ja ovat jakautuneet erikoisaloittain. Erikoisaloja voivat olla esimerkiksi gastroenterologia, urologia tai ortopedia. (HUSa.)

2.3 Ohjattu harjoittelu

Sairaanhoitajan tutkinto on Suomessa 210 opintopisteen laajuinen ja koulutuksen kesto on 3,5 vuotta. Opintoihin kuuluu perus- ja ammattiopintoja, vaihtoehtoisia ammattiopintoja, ammattitaitoa edistäviä harjoitteluja, opinnäytetyön tekeminen ja valinnaisia opintoja. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulusta 1129/2014.) Terveysalan ammattikorkeakouluopinnoista noin kolmasosa on harjoittelua (Paltta 2010: 9). Sairaanhoitaja-

opiskelijat suorittavat ohjatut harjoittelujaksot ammattikorkeakoulun hyväksymissä sosiaali- ja terveysalan eri työympäristöissä yksityisellä tai julkisella sektorilla. Harjoittelujaksot suoritetaan useassa osassa lukukausien aikana ja niiden kokonaislaajuus on oltava 90 opintopistettä, joista 15 opintopistettä voidaan suorittaa ammattikorkeakoululla. (Opetusministeriö 2006: 70.)

Ohjatulla harjoittelujaksolla opiskelijalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja työyksikössä, joka vastaa opiskelijan ohjauksesta. Ohjatun harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija työelämässä tarvittaviin taitoihin ja ammatin kannalta merkityksellisiin työtehtäviin. Hyvien oppimiskokemusten avulla opiskelijan ammatti-identiteetti kasvaa ja jokainen harjoittelujakso helpottaa osaltaan työelämään siirtymistä. (Heinonen 2004: 19; Paltta 2010: 9.) Ohjattu harjoittelu valmistaa opiskelijoita työelämään ja tarjoaa valmiuksia tunnistaa sosiaali- ja terveysalan kehittämistarpeita. Työelämässä tapahtuva ohjattu harjoittelu vaatii opiskelijan, opettajan ja harjoittelupaikan yhteistyötä ja se toteutetaan opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2016.)

Hoitotyön opiskelijoiden harjoittelun ohjaus ja sen jatkuva kehittäminen ovat tärkeä osa kaikkien sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristöjen toimintaa (Heinonen 2004: 14). Sosiaali- ja terveysalan organisaatioissa tapahtuvaa opetusta ja ohjausta säätelevät useat eri lait, kuten Ammattikorkeakoululaki (932/2014), Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014) ja Terveysturvalaki (1326/2010) sekä Työturvallisuuslaki (738/2002).

2.4 Ohjattuun harjoitteluun perehdyttäminen

Hoitotyön opiskelijoiden perehdyttäminen on osa hoitotyön ammattilaisen työnkuvaa potilaiden hoidon ohessa. Hoitotyön harjoittelussa opiskelijaohjaajan roolia pidetään todella tärkeänä opiskelijan oppimisen kannalta ja sitä arvostetaan. (Sulosaari 2010: 33.) Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden vastuulla on pitää huolta siitä, että ohjattu harjoittelu tarjoaa opiskelijalle tarpeeksi haasteita sekä mahdollisuuksia oppimiseen ja että harjoittelu vastaa opiskelijan tavoitteita (Heinonen 2004: 37). Tässä työssä perehdyttämisellä tarkoitetaan sairaanhoitajaopiskelijoiden perehdytystä ohjatussa harjoittelussa.

Perehdyttämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka edesauttavat yksilöä tutustumaan työpaikkaansa, sen toimintatapoihin ja työyhteisössä työskenteleviin ihmisiin sekä työhön

liittyviin odotuksiin. Perehdyttäminen voidaan jakaa viiteen eri osa-alueeseen; valmistautumiseen, opetukseen, mielikuvaharjoitteluun, taitojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä opitun varmistamiseen. Valmistautumiseen sisältyy motivaatio, oman tietoperustan ja työskentelytaitojen arviointi ja tehtävän kuvaus sekä tavoitteiden asettaminen. Opetukseen sisältyy tehtävän havainnointi, työskentelyn esittely, perustellut työskentelytavat ja työskentelyyn liittyvät säännöt. Mielikuvaharjoittelussa pyydetään selostamaan tehtävä ja ohjataan palautteella sekä annetaan pelkistetyt säännöt työskentelylle. Taitojen kokeilussa ja harjoittelussa kokeillaan työskentelyä, ohjataan palautteella, toistetaan harjoitus tarvittaessa uudestaan ja harjoitellaan. Opitun varmistamisessa arvioidaan taitojen taso, ohjataan palautteella ja rohkaistaan keskusteluun. Lisäksi annetaan perehdytettävän työskennellä itsenäisesti, arvioidaan hänen osaamistaan ja sovitaan työskentelyn laadun seurannasta sekä päätetään ohjaus. (Ahokas — Mäkeläinen 2013.) Lainsäädäntö velvoittaa työnantajan perehdyttämään ja hyvin tehty perehdyttäminen tukee omalta osaltaan työhyvinvointia (Rainio 2010: 4).

Opiskelija tulisi perehdyttää harjoittelupaikan työyhteisöön ja käytäntöihin samalla lailla kuin kuka tahansa uusi työntekijä ja perehdytyksen pohjana olisi hyvä käyttää jokaisen osaston omia perehdytysmateriaaleja. Perehdyttäminen on opiskelijaohjaajan vastuulla ja opiskelija tulisi perehdyttää osaston toimintatapoihin ja muihin tärkeisiin asioihin heti harjoittelujakson alussa. Perehdyttäminen voi olla henkilökunnalle ja opiskelijoille yhteinen tai se voi myös perustua opiskelijan tavoitteisiin ja toiveisiin. (Heinonen 2004: 36-37.) Hyvä perehdytys vaikuttaa positiivisesti koko työyhteisöön ja se näkyy työhön sitoutumisena, kiinnostuksena työtä kohtaan ja osaamisen kasvuna sekä haluna oppia uutta (Työterveyslaitos 2011). Opiskelijan vastuulla on hyödyntää aktiivisesti perehdytyksessä saamaansa tietoa omassa oppimisprosessissaan. Opiskelijan tärkeimmät tehtävät oppimisprosessissa ovat kysymysten esittäminen, ajattelu, tiedon haku ja analysointi sekä keskustelu, opitun soveltaminen käytäntöön ja oppimisen seuranta. (Grönfors 2010: 19.)

Työturvallisuuslakia voidaan soveltaa opiskelijalle harjoittelun perehdytyksen yhteydessä. Työturvallisuuslain tavoitteena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita, jotta työntekijöiden työkykyä voidaan ylläpitää mahdollisimman hyvin. Lain tavoitteena on myös työtapaturmien, ammattitautien tai muiden työstä aiheutuvien fyysisten tai psyykkisten terveyshaittojen ennaltaehkäisy ja torjunta. Työntekijälle voidaan antaa koulutusta ja ohjausta työstä johtuvien haittojen ja vaarojen ehkäisemiseksi. (Työturvallisuuslaki 738/2002 § 4, § 14.)

3 Aikaisempi tutkimustieto

Aikaisempaa tutkimustietoa haettiin eri tietokannoista, jotta saatiin selville mitä tietoa aiheesta jo löytyy. Tietoperustan kartoittamiseksi tehtiin hakuja sekä suomalaisesta (Medic), että kansainvälisestä (CINAHL) tietokannasta. Kotimaisten tutkimusten ja artikkeleiden haku rajattiin koskemaan vuoden 2000 jälkeen julkaistua materiaalia. Kansainvälisissä tutkimuksissa taas hakua rajattiin koskemaan vuoden 2007 jälkeen julkaistua materiaalia, koska kansainvälisiä tutkimuksia löytyi runsaasti. Tutkimuksen kielen piti olla suomi tai englanti ja tutkimuksen tuli käsitellä hoitotyön ohjattua harjoittelua, siihen perehdyttämistä tai kokemuksia ohjatusta harjoittelusta sairaanhoitajaopiskelijan tai opiskelijaohjaajan näkökulmasta. Tiedonhaussa hyödynnettiin myös hoitotieteellisten tutkimusten ja artikkeleiden lähdeluetteloita, jotka monipuolistivat työn lähdemateriaalia. Hakusanat valikoituivat tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen perusteella. Ohjattuun harjoitteluun ja opiskelijaohjaukseen liittyen on tehty melko paljon sekä suomalaisia, että kansainvälisiä tutkimuksia, mutta pelkästään perehdytyksen sisältöä koskevia tutkimuksia ei löytynyt.

3.1 Kokemuksia perehdyttämisestä ja ohjaamisesta

Ohjattu harjoittelu on yksi keskeisistä osista hoitotyön opinnoissa ja opiskelijaohjauksella onkin suuri merkitys harjoittelun onnistumisen kannalta. Panostamalla opiskelijaohjaajien koulutukseen ja varaamalla riittävästi aikaa ohjaukselle, voidaan opiskelijaohjauksen laatua parantaa. (Karjalainen ym. 2015: 184.) Opiskelijaohjaajan työnkuvaan kuuluu harjoittelujakson toteutuksen suunnittelu, tavoitteiden määrittäminen yhdessä opiskelijan kanssa ja ohjaus asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä opiskelijan toiminnan konkreettinen arviointi. Lisäksi opiskelijaohjaajan tehtäviin kuuluu tukea opiskelijan sopeutumista työyhteisöön. (Meretoja ym. 2006: 13; Jokelainen ym. 2013: 64-65.) Opiskelijaohjaajan positiivinen asennoituminen opiskelijoita, omaa työtä ja ohjaamistehtävää kohtaan vaikuttaa positiivisesti opiskelijan oppimiseen ja ohjaussuhteen toimivuuteen sekä ohjauksen onnistumiseen (Sulosaari 2010: 29).

Opiskelijaohjaajille tehdyssä tutkimuksessa kuvataan ohjaajien arvioita omasta ohjausosaamisestaan. Opiskelijaohjaajat arvioivat itse ohjausosaamisensa hyväksi tai tyydyttäväksi. Hyväksi ohjaajat arvioivat taitonsa tiedon prosessoinnin tukemisessa, vastavuo-

roisessa ohjauskeskustelussa ja kehittävässä palautteenannossa. Tavoitteellisen ohjauksen, analyttisen ja suunnitelmallisen ohjauskeskustelun, opiskelijalähtöisen palautteenannon ja oman oppimiskäsityksensä tiedostamisen opiskelijaohjaajat arvioivat tyydyttäväksi. Tutkimuksen tuloksissa korostuu aika, jonka ohjaajat käyttävät ohjauskeskusteluun opiskelijan kanssa. Opiskelijaohjaajat, jotka käyttävät päivässä yli 20 minuuttia ohjauskeskusteluun, ohjaus on tutkimuksen mukaan parempaa kaikilla ohjausosaamisen osa-alueilla, kuin vähemmän aikaa käyttävillä. (Karjalainen ym. 2015: 194-196.)

Toisessa opiskelijaohjaajien kokemuksia opiskelijoiden ohjausta ja perehdytystä kuvaavassa tutkimuksessa korostetaan kommunikaatiota ja rakentavan palautteen antoa. Tutkimuksessa painotetaan myönteistä ilmapiiriä opiskelijoiden ohjauksen ja perehdyttämisen suhteen. Opiskelijan aiempi tietoperusta, osaamistaso ja mahdolliset puutteet tiedoissa tai taidoissa selvitetään heti harjoittelujakson alussa. Opiskelijaohjaajan tulee tietää opiskelijan nykyinen vaihe opiskeluissa, koulutuksen tavoitteet ja henkilökohtaiset tavoitteet sekä tietää mikä kliininen harjoittelujakso on kyseessä. Ohjaajat korostavat tarvetta auttaa opiskelijaa realististen tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa. Lisäksi tärkeänä pidetään opiskelijan jatkuvaa oman oppimisen ja henkilökohtaisten saavutusten arviointia. Ohjaajat ovat sitä mieltä, että opiskelijoiden on tärkeää saada rehellistä, rakentavaa ja positiivista palautetta, joka perustuu opiskelijan henkilökohtaisiin oppimistavoitteisiin. Opiskelijaohjaajat kuvailevat, että olisi hienoa jos opiskelijan itsetuottamus kasvaisi harjoittelujakson myötä ja opiskelija kokisi onnistumisen tunteita harjoittelujakson aikana. (Jokelainen ym. 2013: 63-65.)

Kolmannessa opiskelijaohjaajien kokemuksia opiskelijoiden ohjaamista ja perehdyttämistä kuvaavassa tutkimuksessa korostetaan opiskelijaohjauksen positiivisia puolia. Opiskelijaohjaajien työtaakka kasvaa ohjatun harjoittelujakson alussa, mutta myöhemmin harjoittelujaksolla opiskelijoista on myös useimmiten apua työssä. Opiskelijaohjaajat pitävät siitä, että he pääsevät näkemään opiskelijoiden henkisen ja ammatillisen kasvun harjoittelujakson aikana ja kokevat hyödylliseksi sen, että opiskelijat haastavat heitä erilaisilla hoitotyöhön liittyvillä kysymyksillä. Lisäksi opiskelijat tuovat uutta tietoa ja uusia ideoita työyhteisöön sekä kyseenalaistavat vanhoja toimintatapoja, jolloin ohjaajat saavat uutta näkökulmaa työhönsä työskennellessä opiskelijoiden kanssa. (Grealish — Bail — Ranse 2010: 2294-2297.)

Opiskelijat puolestaan ovat vakuuttuneita opiskelijaohjaajien ammattitaidosta ja arvostavat erityisesti sellaisia ohjaajia, jotka järjestävät aikaa opiskelijan ohjaukseen ja reflektointiin (Haydock — Evers 2014: 26). Opiskelijat pitävät omasta autonomian tunteesta suorittaessaan erilaisia tehtäviä ohjatulla harjoittelujaksolla, mutta heille on myös tärkeää tietää se, että opiskelijaohjaaja tukee sekä valvoo heidän toimintaansa (Da Silva — Débora — Petersen — Cogo 2013: 230). Opiskelijat arvostavat ohjaustilanteessa riittävästä tuen saantia ja kokevat, että saatu tuki ohjaajalta vahvistaa heidän itseluottamustaan ja parantaa valmiuksia erilaisiin toimenpiteisiin (Levett-Jones — Lathlean — Higgins — McMillan 2009: 319-320). Opiskelijat kokevat oppimisen kannalta tärkeiksi tekijöiksi harjoittelupaikan yhteisöllisen hyvinvoinnin, hyvän ohjaajan ja opettajuuden. Opiskelijat kokevat harjoittelujaksot usein jännittävinä ja jopa pelottavina tilanteina, joten opiskelijaohjaajan hyvät vuorovaikutustaidot, empaattisuus ja ammatillinen varmuus koetaan tärkeänä perustana onnistuneelle harjoittelulle. Tutkimuksen mukaan hyvä opiskelijaohjaaja onkin ystävällinen ja positiivinen sekä omaa hyvän itseluottamuksen. Suunnitelmallisuus, kärsivällisyys ja empaattisuus ovat myös ominaisuuksia, joita opiskelijat ohjaajassa arvostavat. (Koskinen — Silén-Lipponen 2001: 127.)

3.2 Ohjatun harjoittelun haasteita

Haasteelliset tilanteet ohjatussa harjoittelussa aiheuttavat ahdistusta niin opiskelijalle, kuin opiskelijaohjaajallekin ja voivat pahimmassa tapauksessa vaikuttaa jopa potilasturvallisuuteen. Haasteellisissa ohjaustilanteissa ohjaajan rooli korostuu, mutta myös heidän tulisi vaikeissa tilanteissa saada tukea. (Juntunen — Ruotsalainen — Tuomikoski — Kääriäinen 2016: 127-128.)

Opiskelijaohjaajat ovat motivoituneita opiskelijoiden ohjaamiseen, mutta arvioivat siihen saatavilla olevat resurssit liian pieniksi. Riittämättömät resurssit liittyivät muun muassa aikaan, asianmukaisiin tiloihin ja ohjausmateriaaliin sekä koulutukseen. Ohjaajat toivovat selkeämpiä ohjeita ja käytäntöjä opiskelijaohjauksen ja perehdyttämisen toteuttamiseen. Tulevaisuudessa, kun perehdytystä kehitetään, tulisikin panostaa opiskelijan ohjauskoulutukseen ja käyttää hyväksi kokeneiden opiskelijaohjaajien osaamista sekä huomioida myös opiskelijoiden näkemykset perehdyttämisestä. (Kälkäjä ym. 2016: 234, 241; Teuvo — Roto — Sulonen — Vikberg-Aaltonen — Sankelo 2017: 16.) Ohjauskoulutuksessa käyneet opiskelijaohjaajat arvioivat ohjausosaamisen paremmaksi ja tiesivät ohjauskäytännöt paremmin kuin ne, jotka eivät olleet käyneet koulutuksessa (Karjalainen ym. 2015: 191; Kälkäjä ym. 2016: 234).

Opiskelijaohjaajien mukaan ajan puute vaikeuttaa luottamuksen syntymistä ohjaajan ja opiskelijan välille sekä hankaloittaa ohjauksen tehokkuuden arviointia. Opiskelijaohjaajan on vaikea antaa opiskelijan harjoitella itsenäisesti, koska he tietävät olevansa vastuussa potilasturvallisuudesta ja mahdollisista opiskelijan tekemistä virheistä. Ohjaajat kuvaavat pidempiä harjoittelujaksoja hyödylliseksi, koska se mahdollistaa luottamuksen rakentumisen ja antaa opiskelijalle enemmän vapauksia harjoitella klinisiä taitoja myös itsenäisesti. (Haitana — Bland 2011: 7-9.) Opiskelijaohjaajat kuvaavat myös, että ajanpuute asettaa haasteita ohjaajan ja opiskelijan läheisen ja tiiviin suhteen muodostumisessa (Jokelainen ym. 2013: 64). Opiskelijat taas kokevat, että harjoittelupaikassa vallitseva kiire ja opiskelijoiden suuri määrä sekä lyhyt harjoittelujakso vaikuttavat negatiivisesti perehtymiseen ohjatulla harjoittelujaksolla (Teuho ym. 2017: 14).

Opiskelijaohjaajat kuvaavat haasteellisia opiskelijan ohjaustilanteita myös opiskelijan ominaisuuksiin vedoten. Haasteita ohjaukseen luo opiskelijan puutteellinen motivaatio sekä orientoituminen, riittämättömät oppimisvalmiudet ja epäammattimainen käytös. Ohjaajat kokevat, että epäammattimaisten ja työelämän sääntöjä noudattamattomien opiskelijoiden ohjaaminen on raskasta, sillä säännöistä piittaamaton opiskelija saattaa luoda jopa vaaratilanteita käytöksellään. Potilasturvallisuus vaarantuu esimerkiksi tilanteissa, joissa opiskelija toimii ilman valvontaa, suhtautuu ohjaukseen välinpitämättömästi tai laiminlyö sääntöjä. Opiskelijoiden valehtelu, virheiden salaaminen ja päihteiden väärinkäyttö vaarantavat myös potilasturvallisuutta. Opiskelijat saattavat myös puhua loukkavasti ohjaajalleen tai jopa arvostella heidän tai muun henkilökunnan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Opiskelijaohjaajat kuvaavat, että sosiaalinen tuki ja yhteistyö opettajan kanssa sekä opiskelijan tukeminen ovat keskeisessä roolissa tukemassa heidän toimintaansa haastavissa ohjaustilanteissa. (Juntunen ym. 2016: 127-132.)

Opiskelijoiden mukaan osastolla vallitseva ilmapiiri vaikuttaa ohjatun harjoittelujakson laatuun. Lämmin vastaanotto ja turvallinen sekä arvostava ilmapiiri luo hyvän pohjan opiskelijan oppimiselle ohjatulla harjoittelujaksolla. Epäkunnioittava, ylimielinen ja vihamielinen suhtautuminen opiskelijoihin osastolla vaikuttaa taas epäedullisesti opiskelijoiden klinisten taitojen harjoittamiseen ja oppimiseen. Opiskelijaohjaajan liian suuret odotukset opiskelijan tiedoista ja taidoista heikentävät opiskelijan oppimismotivaatioita ja luovat turhia henkisiä paineita sekä saavat opiskelijan epäilemään omia kykyjä ja tietämystään. Lisäksi ongelmana koetaan välinpitämätön suhtautuminen opiskelijaan, jolloin opiskelija ei saa tarvitsemaansa ohjausta harjoittelujaksolla. (Levett-Jones ym. 2009:

318-322.) Osastolla vallitseva kireä ilmapiiri vaikuttaa negatiivisesti koko työyhteisöön, jolloin opiskelijat kokevat, että he eivät ole toivottuja ja tuntevat olevansa vain taakka työyhteisössä. Lisäksi opiskelijan nimetyn ohjaajan puuttuminen kokonaan, aiheuttaa turhautumisen tunteita ja vaikeuttaa laadukkaan perehtymisen toteutumista. (Teuvo ym. 2017: 13-14.)

Opiskelijat kokevat haastavina tilanteet, joissa osastolla on negatiivinen ilmapiiri tai yksittäisiä vihamielisiä tai dominoivia persoonia. Opiskelijat kuvaavat tutkimuksessa sosiaalisen eristämisen ja tiimin ulkopuolelle jättämisen vaikeuttavan harjoittelun tavoitteiden saavuttamista ja luovan epäonnistumisen tunteita. Opiskelijaohjaajan huono asenne opiskelijaa kohtaan tai ohjaajan vaihtuminen kesken harjoittelun estää myös opiskelijoiden mukaan harjoittelun tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijat kokevat harjoittelun onnistumisen kannalta merkittäviksi tekijöiksi opiskelijaohjaajan ohjaushalukkuuden, vuorovaikutustaidot ja persoonallisuuden, mutta tutkimuksen mukaan he eivät juurikaan tunnista oman osuutensa vuorovaikutuksessa olevan tärkeää ohjaussuhteen kehittymisen kannalta. (Koskinen — Silen-Lipponen 2001: 125-127.) Lisäksi opiskelijat ovat sitä mieltä, että heidän yksilöllisyyttään ei huomioida tarpeeksi hyvin, sillä ohjauksessa ei huomioida opiskelijan yksilöllisiä tavoitteita tai osaamistasoa (Teuvo ym. 2017: 15).

4 Työn tarkoitus, tavoite ja haastatteluteema

Tämän työn tarkoitus oli kuvailla opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä kirurgian ajanvarauspoliklinikalla. Tavoitteena on hyödyntää saatua tietoa, kun ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä kehitetään. Saatuja tuloksia voidaan käyttää osana suurempaa projektia, jossa sähköistä perehdytysopasta ohjattuun harjoitteluun tuleville sairaanhoitajaopiskelijoille kehitetään. Haastattelussa opiskelijavastaavia pyydettiin kuvailemaan näkemyksiään ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä.

5 Aineistonkeruumenetelmä, aineiston keruu ja aineiston analysointi

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivinen tutkimus on empiiristä eli kokemusperäistä tutkimusta, joka perustuu tutkimuskohteen havainnoin-

tiin. Tyypillisesti kvalitatiivista tutkimusta hyödynnetään humanististen alojen keskuudessa muun muassa hoitotieteessä, sosiologiassa ja filosofiassa. Kvalitatiivinen tutkimus liitetään usein uskomuksiin, asenteisiin ja käyttäytymisen muutoksiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa otos on aina harkinnanvarainen, jossa otoksen henkilöt liittyvät aina tutkittavaan ilmiöön. (Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 66-67; Bergdahl — Berterö 2015: 112-118.)

5.1 Aineistonkeruumenetelmä ja aineiston keruu

Tässä työssä käytettiin haastattelumuotona teemahaastattelua. Teemahaastattelu on haastattelumuoto, jossa tutkija on päättänyt valmiit teemat tai keskeiset aihepiirit mistä keskustellaan. Teemahaastattelun toteutusta ei ole tarkasti suunniteltu etukäteen, vaan haastattelussa kysymysten muotoiluun voi tulla tilanteen mukaan tarkennuksia haastattelun aikana. Teemahaastattelussa korostuu asioiden oikeanlainen tulkitseminen ja asioiden erilaiset merkitykset. (Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 125-126.) Teeman on tarkoitus toimia viitekehyksenä, jonka avulla haastattelija ohjaa haastatteluprosessia. Teemahaastattelu haastattelumuotona tarjoaa joustavan lähestymistavan haastattelun toteuttamiseen ja sen puitteissa spontaanien ja yllättävienkin ajatusten ja näkökulmien esiin nouseminen on mahdollista. Teemahaastattelun avulla saadaan tietää haastateltavien omia kokemuksia ja näkemyksiä halutusta aiheesta ilman ohjailevia kysymyksiä. (Ryan — Coughlan — Cronin 2009: 310.)

Tässä työssä opiskelijavastaavia haastateltiin ryhmänä. Ryhmähaastattelussa pyritään siihen, että kaikki osallistujat ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja parhaimmillaan haastateltavat rikastuttavat toistensa vastauksia. Ryhmähaastattelun vahvuus on siinä, että se tuottaa monipuolista tietoa tutkimukseen monesta eri näkökulmasta. Heikkoutena voidaan pitää ryhmädynamiikan perusilmiötä, joka voi ilmetä pyrkimyksenä mukailla toisten mielipiteitä. (Kylmä — Juvakka 2007: 84-85.)

Haastattelun aikataulu tulee suunnitella etukäteen ja haastattelujen tulee olla suunniteltu määriteltyjen teemojen ympärille. Haastattelut kestävät usein puolesta tunnista useampaan tuntiin. Ennen teemahaastattelun aloittamista tulee haastateltavalle kertoa haastattelun tarkoitus. Haastateltavalle tulee selvittää haastattelun arvioitu pituus sekä vakuuttaa, että haastattelu on luottamuksellinen. Nauhurin käyttö haastattelussa täytyy perustella ja siihen tulee pyytää lupa haastateltavalta. Haastateltavalle tulee myös kertoa,

että tarvittaessa on mahdollista kysyä tarkennusta esitettyihin kysymyksiin ja esittää myös muita kysymyksiä haastattelun aikana. (Whiting 2008: 36-38.)

Aineisto työhön kerättiin teemahaastatteluna ryhmähaastattelun muodossa yhdessä HUS-sairaalan kirurgian poliklinikan yksikössä. Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus oli haastatella jokaista opiskelijavastaavaa erikseen, mutta ajankäytöllisistä syistä päädyttiin ryhmähaastatteluun. Haastateltavat esittivät myös toiveen ryhmähaastattelusta, koska kokivat kaiken olennaisen aiheeseen liittyvän tulevan paremmin esiin ryhmätilanteessa. Haastattelu nauhoitettiin kahdella nauhurilla aineiston analysointia ja raportointia varten. Nauhurit, joilla haastattelu nauhoitettiin, saatiin lainaksi Metropolia Ammattikorkeakoululta. Ennen haastattelua opiskelijavastaavien kanssa kerrattiin vielä haastattelun tarkoitus ja opinnäytetyön aihe sekä haastattelun teema. Haastateltavia opiskelijavastaavia pyydettiin kuvailemaan näkemyksiään ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä ja haastattelun aikana kysyttiin aiheeseen liittyviä tarkentavia kysymyksiä.

Haastattelujen ajankohta sovittiin etukäteen opiskelijavastaavien kanssa. Haastateltaviin otettiin yhteyttä hyvissä ajoin tutkimusluvan saamisen jälkeen sähköpostin välityksellä ja sovittiin haastattelulle ajankohta, joka parhaiten sopi poliklinikan päivärhythmiin. Haastattelu kesti noin 45 minuuttia ja se järjestettiin sairaanhoitajan vastaanottohuoneessa, jossa ei ollut muuta henkilökuntaa eikä asiakkaita läsnä.

5.2 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnissa voidaan käyttää joko induktiivista tai deduktiivista sisällönanalyysiä (Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 167). Deduktiivinen sisällönanalyysi tarkoittaa teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Analyysin lähtökohtana ovat teoria tai teoreettiset käsitteet, joita tutkija tarkastelee käytännössä. Induktiivinen sisällönanalyysi taas tarkoittaa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jossa aineistosta luodaan erilaisia kategorioita, joiden pohjalta aineistosta tehdään päätelmiä. Kategorisoimisessa tulee tekijän päättää omaa tulkintaa käyttäen, mitkä asiat kuuluvat samaan kategoriaan. Induktiivisessa sisällönanalyysissä aineistosta muodostetaan alkuperäisilmaisuja, jonka jälkeen muodostetaan alkuperäisilmaisuja kuvaavia pelkistettyjä ilmaisuja. Pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään samankaltaisuuksien mukaan alakategorioiksi ja alakategorioista muodostetaan edelleen yläkategorioita. Kategorisoimisessa voi ilmetä ongelmia, jos osa kategorioista on epämääräisiä tai kategoriat ovat liian samankaltaisia keskenään. (Bergdahl —

Berterö 2015: 113; Kyngäs — Vanhanen 1999: 5.) Sisällönanalyysin onnistumisen edellytyksenä on, että työn tekijä osaa pelkistää aineiston ja kykenee muodostamaan aineistosta oikeanlaiset kategoriat, jotka kuvaavat luotettavasti tutkittavaa ilmiötä (Kyngäs — Elo — Pölkki — Kääriäinen — Kanste 2011: 139). Sisällönanalyysi määritetään menettelytavaksi, jossa aineistoa voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti. Induktiivisen sisällönanalyysin käyttö on hoitotieteellisessä tutkimuksessa yleisempää kuin deduktiivisen sisällönanalyysin käyttäminen. (Kyngäs ym. 2011: 139,141.)

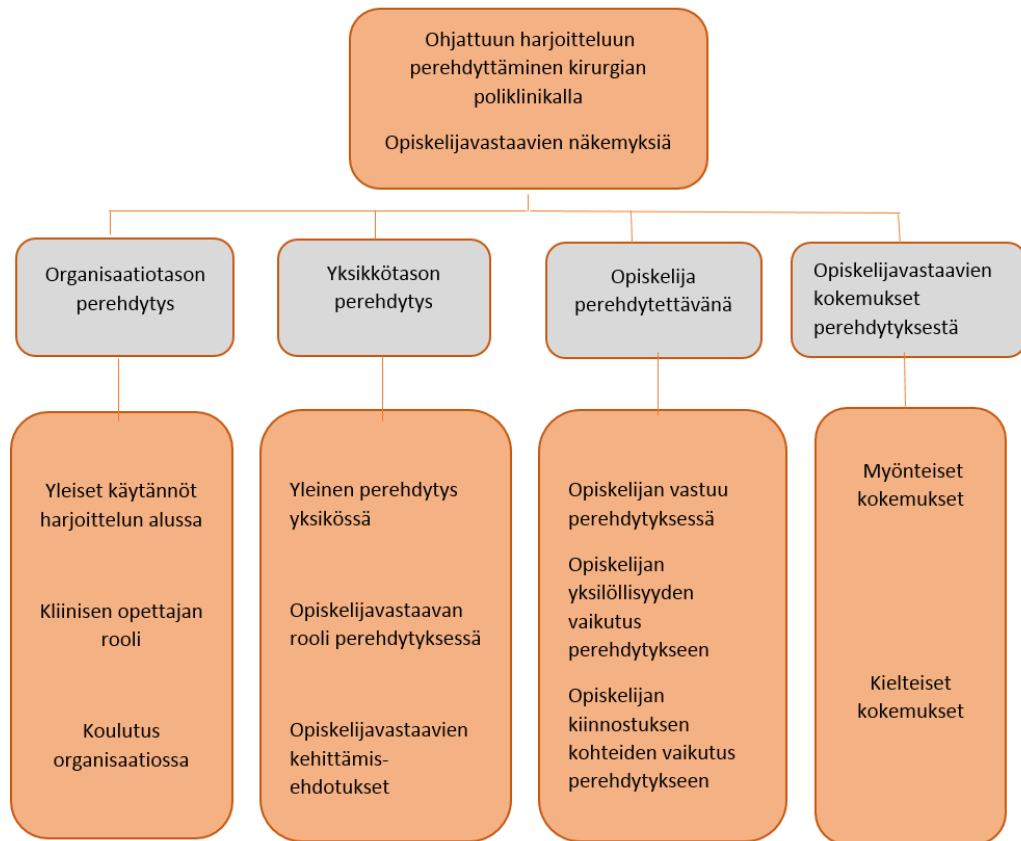
Tässä työssä aineiston analysoinnissa käytettiin induktiivista sisällönanalyysia. Haastattelun jälkeen työn tekijät litteroivat aineiston eli kaikki nauhoitusten perusteella saatu materiaali kirjoitettiin auki sanasta sanaan. Litteroinnin jälkeen otettiin työn kannalta oleellinen sisältö käsittelyyn. Aineistosta muodostettiin pelkistettyjä ilmauksia, jotka kuvasivat alkuperäisilmaisuja mahdollisimman hyvin. Osa muodostetuista pelkistetyistä ilmauksista jätettiin pois, koska katsottiin niiden olevan aiheeseen kuulumattomia. Opinnäytetyön kannalta oleellisista pelkistyksistä muodostui 11 eri perehdytyksen osa-alueita kuvaavaa alaluokkaa. Alaluokista muodostui edelleen neljä eri yläluokkaa. Havainnollistava esimerkki yhden yläluokan induktiivisen sisällönanalyysin vaiheista on taulukossa 1.

Taulukko 1. Esimerkki induktiivisen sisällönanalyysin vaiheista

Alkuperäisilmaisu	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
"minulle on tullut se toimintamalli että opiskelija itsenäisesti ottaa selvää asioista"... "että tietyllä tavalla se olisi sitten jo hyvää harjoitusta työelämään"	Opiskelijasta lähtevä oppiminen	Opiskelijan vastuu perehdytyksessä	Opiskelija perehdytettävänä
"Että tavallaan yritettäis sitä omaa ajattelua myös sitten herättää"	Opiskelijan oma ajattelu		
"miten aktiivisesti sä hakeudut erilaisiin oppimistilanteisiin ja se oma kiinnostus..."	Opiskelijan aktiivisuus perehtymisessä		
"..opiskelijan omasta persoonastakin vähän riippuu miten se ohjaus ja perehdytys muotoutuu.."	Opiskelijan persoonan huomioiminen	Opiskelijan yksilöllisyyden vaikutus perehdytykseen	
"..opiskelijan perehdytykseen vaikuttaa hänen taustat eli se mitkä lähtökohdat on."	Opiskelijan taustojen vaikutuksen perehdytykseen		
"..ei täällä ole mitään pakollisia, että sinne ja tänne on pakko mennä, opiskelija saa itse luoda ne asiat, jotka kiinnostaa ja niihin sitten keskittää.."	Perehdytys opiskelijan mielenkiinnon pohjalta	Opiskelijan kiinnostuksen kohteiden vaikutus perehdytykseen	
"että me yritetään kysyä opiskelijalta ja miettiä yhdessä, onko järkevää jättää joku erikoisala kokonaan pois.."	Perehdytyksen muovaaminen kiinnostuksen mukaan		

Induktiivisen sisällönanalyysin perusteella muodostui siis neljä yläluokkaa, jotka ovat organisaatiotason perehdytys, yksikötason perehdytys, opiskelija perehdytettävänä ja opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä. Sisällönanalyysin tuloksena saadut yläluokat ja alaluokat esitetään kuviossa 1.

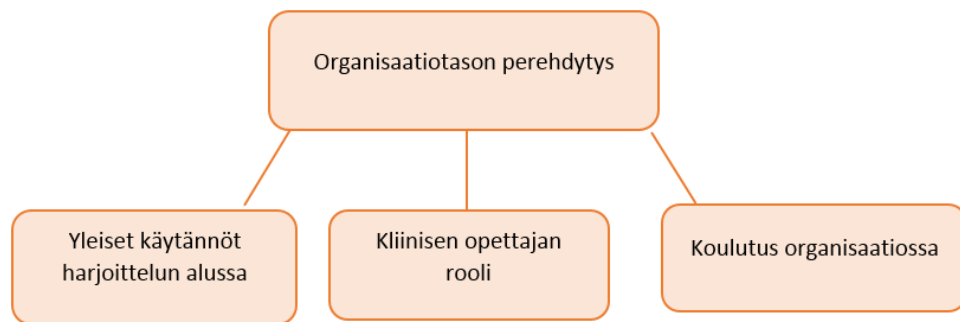
Kuvio 1. Induktiivisen sisällönanalyysin perusteella saadut tulokset

6 Tulokset

Työn tarkoituksena oli kuvailla opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjattuun harjoitteluun perehdytyksestä. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla ja tulokset saatiin luokittelemalla aineisto induktiivista sisällönanalyysiä käyttäen (ks. taulukko 1). Aineiston analysoinnin (ks. kuvio 1) perusteella opiskelijavastaavien näkemykset ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä jakoutuivat neljään yläluokkaan, jotka ovat organisaatiotason perehdytys, yksikötason perehdytys, opiskelija perehdytettävänä ja opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä.

6.1 Organisaatiotason perehdytys

Organisaatiotason perehdytys- yläluokka jakautui kolmeen alaluokkaan, jotka kuvasivat organisaation roolia opiskelijoiden perehdytyksessä (ks. kuvio 2). Alaluokat ovat yleiset käytännöt harjoittelun alussa, kliinisen opettajan rooli ja koulutus organisaatiossa.

Kuvio 2. Organisaatiotason perehdytys

Opiskelijavastaavat kertoivat harjoitteluun perehdyttämiseen liittyvistä organisaation vastuulla olevista yleisistä käytännöistä. Käytännöt, jotka katsottiin olevan organisaation vastuulla olivat harjoitteluyksiköstä kertova info-paketti sekä tervetuloa-vihko, jotka jokainen harjoittelija sai harjoittelun alussa. Kirjalliset materiaalit koettiin hyviksi perehdytyksen apuvälineiksi opiskelijoille.

“..poliklinikalle saapuessa me annetaan kirjallinen infopaketti, missä on meidän yksiköstä tietoa..”

“Nytkin meillä on se tervetuloa tänne opiskelemaan kirurgian poliklinikalle -vihko siinä vaiheessa kun opiskelija tulee.”

Kliinisen opettajan rooli perehdytyksessä koettiin isoksi. Opiskelijavastaavat kertoivat, että sairaalassa on yksi kliininen opettaja, joka on vastuussa opiskelijoiden harjoittelu-paikoista osastolla ja opiskelijavastaavien apuna ja tukena perehdytyksessä. Ohjatut harjoittelut alkavat haastateltavien mukaan aina kliinisen opettajan infotilaisuudella, johon kaikki osastolle tulevat opiskelijat osallistuvat. Infotilaisuudessa kerrotaan yleisesti käytännön asioista liittyen alkavaan harjoittelujaksoon. Hyvänä asiana nähtiin se, että kliininen opettaja osallistui osastotunneille ja kertoi koko henkilökunnalle opiskelijan ohjauksesta sekä kävi yhdessä henkilökunnan kanssa läpi CLES-tuloksia. Haastateltavat kokivat myös, että kliininen opettaja antoi tukea opiskelijoiden perehdytyksessä ja ohjauksessa ja auttoi ongelmatilanteissa. Koettiin, ettei ohjattuun harjoitteluun liittyvissä

ongelmatilanteissa tarvitse itse ratkoa liian isoja ongelmia vaan kliiniseltä opettajalta saa tarvittaessa apua.

“Meillä on se kliininen opettaja, joka on meidän tukena tässä perehdyttämisessä.”

“Jos tulee isompia ongelmia, aina otetaan kliiniseen opettajaan yhteys.”

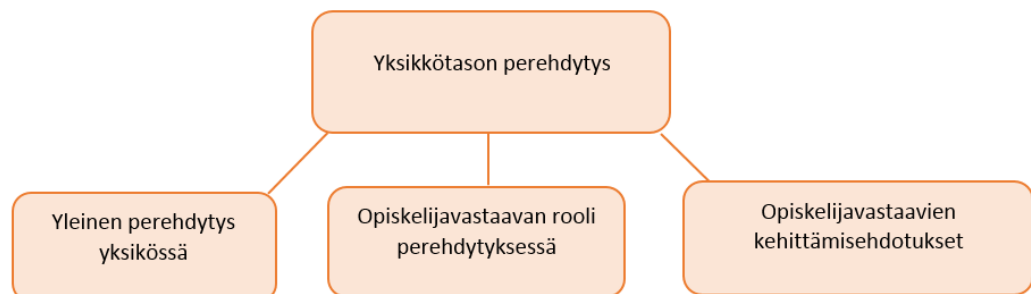
Opiskelijavastaavien saama koulutus organisaatiossa nousi myös haastattelussa esiin. Vastaavat kertoivat saaneensa koulutusta opiskelijoiden ohjaamiseen HUS:n tarjoamana. Koulutus oli opiskelijavastaavien mukaan avoin kaikille halukkaille ja kaikki haastateltavat olivat siinä käyneet. Ohjaajakoulutus koettiin hyvänä apuna opiskelijan perehdytyksessä. Lisäksi opiskelijavastaavat kertoivat osallistuvansa puolivuositaisiin yhden iltapäivän mittaisiin tapaamisiin, joissa opiskelijoiden perehdytystä ja ohjausta pyrittiin kehittämään. Koulutuksesta ja tapaamisista huolimatta koettiin, että perehdytyksen kehittämiseen tarvittaisiin enemmän aikaa.

“Meillä on opiskelijaohjaajille ihan talon puolesta koulutusta, mikä on tosi hyvä.. Me kolme opiskelijavastaavaa ollaan käyty se.”

“Sitten on myöskin tämmösiä puolivuositaisia tapaamisia sitten, mikä on tämmönen yhden iltapäivän kestävä.”

6.2 Yksikkötason perehdytys

Yksikkötason perehdytys- yläluokka jakautui kolmeen alaluokkaan, jotka kuvasivat yksikön roolia opiskelijoiden perehdytyksessä (ks. kuvio 3). Alaluokat ovat yleinen perehdytys yksikössä, opiskelijavastaavan rooli perehdytyksessä ja opiskelijavastaavien kehittämissuhteet.

Kuvio 3. Yksikkötason perehdytys

Opiskelijavastaavat toivat haastattelussa esiin osastolla toteutettavia yleisiä käytäntöjä, joiden kerrottiin olevan kaikille opiskelijoille samanlaisia. Kerrottiin, että perehdytykseen yksikössä sisältyi opiskelijavastaavan ja osastonhoitajan antamaa perehdytystä. Osastonhoitajan vastuualueeksi koettiin yksikön toiminnasta kertominen yleisellä tasolla ja opiskelijavastaavan vastuulle jäi poliklinikkatyöhön perehdyttäminen. Opiskelijavastaavat kuvailivat opiskelijan perehdytyksen alkavan yksikön esittelyllä, jolloin esitellään mitä toimintaa yksikössä on, mihin erikoisaloihin on mahdollista perehtyä ja millaista sairaanhoitajan työ kirurgian poliklinikalla on. Opiskelijavastaavat olivat sitä mieltä, että työ on ajoittain todella itsenäistä, mutta myös tiimityöskentelytaitoja tarvitaan.

“..osastonhoitaja kertoo meidän yksiköstä yleisesti.”

“...jolloin me sitten erikseen täydennetään jokainen omalla osaamisellaan sitä opiskelijan olemista täällä ja osataan enemmän neuvoa ja kertoa siitä omasta erikoisalasta.”

Opiskelijavastaavat kokivat roolinsa opiskelijan perehdytyksessä moninaiseksi. Vastaavat kertoivat perehtyvänsä opiskelijan CV:hen ennen opiskelijan saapumista harjoittelujaksolle. Koettiin, että on hyvä olla etukäteen jonkinlainen käsitys opiskelijasta, joka on tulossa yksikköön opiskelemaan. Koettiin myös, että opiskelijan tietoihin tutustuminen auttoi orientoitumaan tulevaan perehdyttämistehtävään. Opiskelijavastaavat kokivat vastuukseen keskustella opiskelijan kanssa toimiessaan opiskelijan ohjaajana. Keskusteluita pidettiin tärkeänä osana opiskelijoiden perehdytystä ohjatulla harjoittelujaksolla. Pyrittiin siihen, että aina mahdollisuuksien mukaan keskusteltiin opiskelijan kanssa ja pidettiin huolta siitä, että jokaisen opiskelijan kanssa on keskusteltu ennen väliarviota ja loppuarviota. Keskusteluissa käytiin läpi erilaisia asioita, kuten esimerkiksi sitä, miten opiskelijalla on harjoittelussa mennyt ja mitä toiveita on harjoittelujaksoon liittyen. Koettiin myös, että opiskelijavastaavan rooliin perehdyttäjänä kuuluu opiskelijan arviointi, tutkiminen, rohkaisu, huomioon ottaminen ja henkilökohtaisten vahvuuksien sekä heikkouksien kartoittaminen. Opiskelijavastaavat kokivat, että on tarpeellista antaa opiskelijalle palautetta päivittäin ja on tärkeä huomioida keskusteluissa sekä oppimistilanteissa tilan antaminen opiskelijan omalle pohdinnalle.

“..yritetään kysyä opiskelijalta joka päivä miten sun päivä meni ja jäikö jotain kysyttävää..että niitä fiiliksiä ei oteta vaan väliarvioon ja sitten loppuarvioon.”

Opiskelijavastaavat arvioivat roolinsa opiskelijoiden perehdytyksessä toteutuvan yksikössä melko hyvin. Koettiin, että CLES-laaturkyselyn tulosten pohjalta myös opiskelijat

olivat melko tyytyväisiä saamaansa perehdytykseen. Laadukas perehdytys koettiin tärkeänä ja siihen haluttiin panostaa.

“Niitä tuloksia mitä on tullut CLESistä, niin ihan hyvät..”

“Ja se on tärkeää just hyvin perehdyttää ja opettaa niin voi saada niistä työkavereita.”

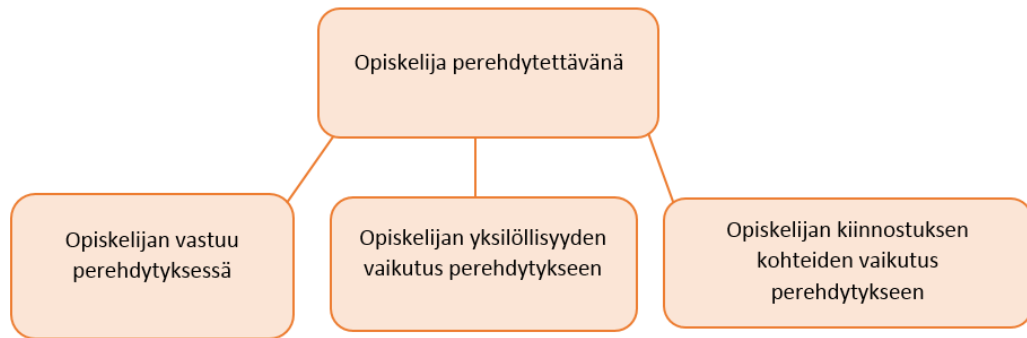
Opiskelijavastaavien kehittämis ehdotuksiin liittyen tuotiin esiin halua kehittyä opiskelijoiden perehdytyksessä ja halua kehittää opiskelijoiden perehdytystä tukevaa toimintaa. Oman toiminnan kehittämisen opiskelijoiden havaintojen ja kysymysten pohjalta koettiin olevan tärkeää. Opiskelijoiden tuomat uudet näkökulmat koettiin myös hyvinä ja opiskelijavastaavien mukaan ne otettiin yksikössä hyvin vastaan. Koettiin, että oman toiminnan tarkastelu kriittisesti on tärkeää ja opiskelijoiden kysymysten tai ajatusten koettiin auttavan tässä. Kävi myös ilmi, että useamman kerran vuodessa opiskelijavastaavat pohtivat yhdessä kollegojen kanssa parannuskeinoja opiskelijoiden perehdytykseen. Suunnitteilla oli yksikön toimintaa kuvaava infopaketti, joka lähetettäisiin opiskelijalle jo etukäteen ennen harjoittelujakson alkua. Koettiin, että opiskelijat voisivat turvallisesti tulla harjoittelemaan, jos he ovat saaneet jo hieman etukäteen perehtyä yksikön toimintaan.

“..aina on tottunut niihin omiin rutiineihin et tehdään tietyllä tavalla asiat, että sitten opiskelijat, joiltakin tulee hyviä havaintoja..”

“Mutta nyt on ollu semmosta, että etukäteen lähetettäisiin etukäteisinfopaketti postissa.”

6.3 Opiskelija perehdyttävänä

Opiskelija perehdyttävänä- yläluokka jakautui kolmeen alaluokkaan, jotka kuvasivat opiskelijan roolia ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisessä (ks. kuvio 4). Alaluokat ovat opiskelijan vastuu perehdytyksessä, opiskelijan yksilöllisyyden vaikutus perehdytykseen ja opiskelijan kiinnostuksen kohteiden vaikutus perehdytykseen.

Kuvio 4. Opiskelija perehdyttävänä

Opiskelijavastaavat toivat haastattelussa esiin näkökulmaa, jonka mukaan perehdytys ja ohjaus eivät olisikaan aina ohjaajasta lähtevää vaan opiskelijalle annettaisiin enemmän vastuuta. Koettiin, että harjoittelujaksot ovat opiskelijan omaa oppimista varten ja opiskelijan tulisikin tehdä itse harjoitteluaan koskevia päätöksiä ja muokata mahdollisuuksien mukaan harjoittelua omannäköisekseen. Haastateltavat toivat esiin, että olisi tärkeää välttää valmiin tiedon suoltamista opiskelijalle vaan antaa enemmän tilaa itsenäiselle ajattelulle.

“Mehän ollaan hiukan haluttu herättää semmoista ajatusta, että tää perehdytys ja oppiminen ei ois aina ohjaajista lähtevää.”

*“Minulle on tullut se toimintamalli että opiskelija itsenäisesti ottaa selvää asioista”...
“että tietyllä tavalla se olisi sitten jo hyvää harjoitusta työelämään”*

Haastateltavat kertoivat, että ovat omassa yksikössään ottaneet perehdytyksen avuksi käyttöön kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelijat saavat itsenäisesti pohtia tyypillisten potilaiden hoitoa poliklinikalla. Tavoitteena opiskelijavastaavien mukaan olisi, että opiskelijat alkaisivat itsenäisen ajattelun kautta hahmottamaan tärkeitä asioita poliklinikan potilaiden hoidossa ja osaisivat esimerkiksi lähteä jotakin toimenpidettä järkevästi toteuttamaan. Opiskelijavastaavien mukaan opiskelijoilla oli monesti todella hyviä vastauksia tehtäviin ja runsaasti tietotaitoa. Koettiin, että vastuun ottaminen omasta harjoittelusta ja oppimisesta olisi hyvää harjoitusta työelämää varten.

”Me ollaan jonkin verran tehty tällaisia kirjallisia pohjiakin tänne, erilaisia potilastapauksia, että opiskelija saisi ite mieltii vähän, että miten tätä asiaa lähtis purkamaan. Eli opiskelija tai muutama opiskelija yhdessä voisi vähän pohtia, että mitkä asiat tässä on tärkeitä, mitä pitää huomioida ja tavallaan, että mitä kaikkia asioita

potilaan kohdalla pitää hoitaa sitten. Että tavallaan yritettäis sitä omaa ajattelua myös sitten herättää.”

Opiskelijan yksilöllisyyden katsottiin myös vaikuttavan perehdytykseen ja siihen millä tavalla ja miten aktiivisesti hän hakeutuu erilaisiin oppimistilanteisiin. Opiskelijavastaavien kokemusten perusteella perehdytyksen ja ohjauksen katsottiin muotoutuvan opiskelijan persoonan mukaan. Jos opiskelija oli harkitseva tai varovainen, annettiin enemmän kannustusta ja autettiin kädestä pitäen. Myös opiskelijan mahdollisia heikkouksia ja epävarmuuksia pyrittiin huomioimaan. Jos taas opiskelija oli enemmän itseohjautuva, tarvittiin rohkaisua ja kannustusta vähemmän. Perehdytystä pyrittiin toteuttamaan opiskelijan vahvuudet edellä. Opiskelijoita pyrittiin kannustamaan omaan aktiivisuuteen ja aktiivisuuden perusteella voitiin antaa enemmän vapauksia toimia itsenäisemmin. Opiskelijan taustojen kerrottiin myös vaikuttavan perehdytykseen. Koettiin, että opiskelijalle voitiin antaa enemmän vapauksia, jos hänellä oli jo hieman kokemusta käytännön hoitotyöstä tai jos hänellä oli taustalla jo useampi harjoittelu. Vapauksien myötä opiskelijavastaavat taas kokivat, että opiskelijat saivat harjoittelujaksoista enemmän irti. Yleisesti opiskelijavastaavat kokivat opiskelijat hyvinä ja taitavina, mutta toivoivat heiltä lisää itsevarmuutta.

“..opiskelijan omasta persoonastakin vähän riippuu miten se ohjaus ja perehdytys muotoutuu..”

“..vaikuttaa paljon opiskelijan persoona..millä tavalla sinä itse lähdet siihen hommaan mukaan..”

“..opiskelijan perehdytykseen vaikuttaa hänen taustat eli se mitkä lähtökohdat on.”

Perehdytyksen katsottiin muotoutuvan myös opiskelijan omien kiinnostuksen kohteiden pohjalta. Haastattelussa tuli esiin, että kyseisellä kirurgian poliklinikalla on useita erikoisaloja sekä mahdollisuus tutustua myös muiden yksikköjen toimintaan. Katsottiin siis, että harjoittelun alussa olisi tärkeää kysyä opiskelijalta tämän toiveista ja pyrkiä keskittämään niihin. Koettiin, ettei ole järkevää pakottaa opiskelijaa tilanteisiin, jotka eivät tunnu omilta. Tavoitteena olisi, että opiskelija löytäisi itselleen mieluisia asioita. Jos opiskelijalla on lyhyt harjoittelu, korostuu kiinnostuksen keskittäminen vielä enemmän. Silloin on opiskelijavastaavien mukaan tärkeää jättää esimerkiksi yksi erikoisala kokonaan pois tai keskittyä vain yhteen, ettei harjoittelujaksosta tulisi liian sirpaleinen. Pitkissä harjoitteluissa taas voi opiskelijavastaavien mukaan tutustua useaan kiinnostavaan alaan ja lopuksi palata esimerkiksi asioihin, jotka ovat jääneet mietityttämään. Opiskelijavastaavat kertoivat myös pyrkivänsä toteuttamaan opiskelijoiden toiveita perehdytyksen ja harjoittelun

sisällöstä mikäli mahdollista. Esimerkiksi lääkehoidon osuus koettiin kirurgian poliklinikalla usein pieneksi, joten jos opiskelija toivoi saavansa perehtyä siihen enemmän, pyrittiin se järjestämään. Opiskelijat saivat esimerkiksi tutustua potilaiden lääkelistoihin tai harjoitella vetämään lääkkeitä ruiskuun vanhoista ampulleista.

“.. ei täällä ole mitään pakollisia, että sinne ja tänne on pakko mennä, opiskelija saa itse luoda ne asiat, jotka kiinnostaa ja niihin sitten keskittää..”

Opiskelijavastaavat kokivat kuitenkin, että kirurgian poliklinikalle harjoitteluun hakeutuessa olisi tärkeää olla edes jossain määrin motivoitunut opiskelemaan lääkärin vastaanotolla toimimista. Haastavana koettiin, että osa opiskelijoista haluaisi olla vain toimenpidesalissa, vaikka vastaanottojen pitäminen on iso ja tärkeä osa poliklinikkatyötä.

6.4 Opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä

Opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä- yläluokka jakautui kahteen alaluokkaan, jotka kuvasivat opiskelijavastaavien kokemuksia perehdytyksestä (ks. kuvio 5). Alaluokat ovat myönteiset kokemukset ja kielteiset kokemukset.

Kuvio 5. Opiskelijavastaavien kokemukset perehdytyksestä

Haastattelussa opiskelijavastaavat nostivat vahvasti esille sen, että opiskelijat koetaan yksikössä pääsääntöisesti myönteisenä ja opiskelijoista pidetään. Kuvailtiin, että opiskelijat tekevät hyviä havaintoja ja opiskelijoilla voi olla joskus täysin uusia näkemyksiä hoitotyöhön liittyen. Opiskelijoiden perehdytys ja ohjaus koettiin myönteisenä ja ilmapiiri yksikössä opiskelijoiden perehdytykseen suhteen oli hyvä.

“Pääasiassa meillä on ollut myönteinen ilmapiiri opiskelijan perehdytykseen ja ohjaukseen.”

“Kyllä meillä tykätään opiskelijoista.”

“Ehkä nuorilla on erilaisia näkemyksiä ja se on tosi kiva.”

Opiskelijavastaavat kokivat myönteisenä sen, että opiskelijalla on monta ohjaajaa, jotka perehdyttävät opiskelijaa. Koettiin, että opiskelija näkee monta eri toimintatapaa miten toimia täysin oikein samassa tilanteessa, jolloin opiskelijalle hahmottuu, miten voi päästä samaan lopputulokseen monella eri tapaa. Opiskelijavastaavat pohtivat myös työhön liittyviä eettisiä asioita. Koettiin, että työn eettinen puoli monipuolistuu kun opiskelija työskentelee erilaisten ohjaajien kanssa. Kuvailtiin, että monen ohjaajan kanssa työskennellessä erilaisia asioita painottuu eri tavoin ja opiskelija saa monipuolisemman näkemyksen sairaanhoitajan työstä.

“...se on rikkaus, et on monta ohjaajaa, koska on monta tapaa tehdä sama asia oikein, lopputulos ratkaisee.”

“...erilaisia asioita painottuu ja tulee monipuolinen näkemys kun on monen ihmisen kanssa..”

“...kun on monen ihmisen kanssa sitten se eettinen puoli on sitten vähän monipuolisempi.”

Haastateltavat toivat esiin myös kielteisiä kokemuksia opiskelijoiden perehdyttämiseen liittyen. Kielteisenä kokemuksena kuvailtiin ajanpuute opiskelijoiden perehdytyksessä ja ohjauksessa. Opiskelijavastaavat toivoivat lisää aikaa perehdyttämiseen ja perehdyttämisen kehittämiseen. Ristiriitaisia tunteita aiheutti se, että heillä oli halua perehdyttää mahdollisimman hyvin, mutta siihen ei ollut aina aikaa. Kiireisinä päivinä perehdyttämisen oman työn ohessa oli haasteellista, kerrottiin, että silloin ei välttämättä opiskelijalla ollut mahdollisuutta muuhun kuin sivusta seuraamiseen ja myöhemmin asian läpikäymiseen. Haastateltavat kuvasivat myös, että kiireisinä päivinä ei ollut aikaa pohdinnalle, joka olisi ollutärkevin oppimistapa haastateltavien mukaan. Kiireisinä päivinä ei ollut myöskään aikaa antaa opiskelijan harjoitella asioita käytännössä. Opiskelijavastaavat yrittivät itse ratkaista ajankäytön haasteita jakamalla työtä kollegojen kesken niin, että opiskelijavastaavalla olisi enemmän aikaa ja mahdollisuus keskittyä paremmin perehdyttämiseen.

“...Haluaa perehdyttää sitä opiskelijaa mahdollisimman hyvin mutta sitten kuitenkin täytyy ne omatkin työt tehdä..”

“Jos on tiukkoja tilanteita eikä kerkeä ohjaamaan, niin sitten käydään se läpi sen jälkeen ja selitetään mitä tässä tapahtui.”

“Ei ole aina aikaa siihen pohdintaa, mikä olisi kaikkein järkevin oppimistapa.”

Kielteisenä kokemuksena nähtiin myös opiskelijoiden suuri määrä yksikössä. Opiskelijavastaavat kokivat opiskelijoiden suuren määrän aiheuttavan väsymystä, koska laadukas perehdyttäminen täytyy tapahtua myös työn ohessa. Väsymyksen kokeminen koettiin inhimillisenä asiana, mutta pohdittiin myös sitä, että toivottavasti väsyminen ei näy työn laadussa. Kielteisiä kokemuksia aiheuttivat myös ylimääräiset opiskelijat. Opiskelijavastaavat kuvasivat, että joskus oman yksikön opiskelijoiden lisäksi täytyi ottaa huomioon myös toiset opiskelijat, jotka olosuhteiden pakosta tulivat seuraamaan tai perehtymään toimenpiteisiin.

“Joskus ihmiset väsyvät kun on niin paljon opiskelijoita..”

“Sitten tulee välillä saleihin opiskelijoita, jotka ei oo meidän opiskelijoita, katsomaan toimenpiteitä”

Kielteisenä asiana perehdytyksen kannalta koettiin myös erilaiset työssä tapahtuvat muutokset. Opiskelijavastaavat kertoivat, että haluavat luoda turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin, jolloin opiskelijalla olisi hyvät olosuhteet perehtymiseen, mutta omassa työssä tapahtuvat muutokset vaikeuttavat otollisten olosuhteiden luomista. Erilaiset yksikössä tapahtuvat muutokset haastoivat opiskelijavastaavia heidän työssään ja vaikeuttivat laadukkaan perehdyttämisen ja ohjauksen toteuttamista.

“Meillä on täällä muutoksia koko ajan, joka asettaa haasteita meille työntekijöille ja perehdytykseen...”

Myös harjoittelun lyhyt pituus katsottiin vaikeuttavan opiskelijoiden perehdyttämistä. Lyhyt harjoittelujakso asetti haasteita opiskelijan perehdyttämisen suunnittelussa. Lyhyet kolmen ja neljän viikon harjoittelujaksot koettiin haasteellisena opiskelijan perehtymisen kannalta, koska lyhyessä ajassa saa suppean kuvan yksikön toiminnasta. Koettiin, että pitemmällä harjoittelujaksolla opiskelija luonnollisesti ehtii enemmän perehtyä yksikköön ja perehtymiseen on enemmän aikaa panostaa.

“Joskus on haastetta varsinkin jos on lyhyt jakso se, että on 3 tai 4 viikkoa, kun meillä on niin monipuolinen tää poliklinikka..”

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjattuun harjoitteluun perehdyttämisestä. Haastattelun analysoinnin perusteella saadut tulokset kuvasivat hyvin ja monipuolisesti opiskelijavastaavien näkemyksiä ohjatun harjoittelun perehdyttämisestä. Työn tulokset vastasivat melko suurelta osin työtä varten kerättyä tietoperustaa ja aikaisempien tutkimusten tuloksia. Haastattelussa ilmenneet samankaltaiset näkemykset opiskelijoiden perehdyttämisestä vahvistivat aikaisempien tutkimusten tuloksia. Samankaltaisuuksien lisäksi tuloksista nousi esiin myös täysin uusia näkemyksiä opiskelijoiden perehdytykseen liittyen. Opinnäytetyön tavoitteena on hyödyntää saatua tietoa, kun ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä kehitetään. Työn uusia ja aikaisempaa tutkimustietoa vahvistavia tuloksia voidaan hyödyntää, kun tulevaisuudessa kehitetään opiskelijoiden ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä.

Aikaisempien tutkimusten tulosten ja tämän työn tulosten tarkastelussa koettiin haasteellisenä aiheessa pysyminen. Opinnäytetyö koski ohjattuun harjoitteluun perehdyttämistä, mutta useissa aikaisemmissa tutkimuksissa puhuttiin päällekkäin harjoitteluun perehdyttämisestä ja harjoittelun ohjaamisesta. Myös haastateltavat opiskelijavastaavat vaikuttivat kokevan perehdytyksen ja ohjauksen osittain päällekkäisiksi. Haasteellista oli erottaa perehdytys ja ohjaus toisistaan, koska perehdytykseen sisältyi aina jollakin tapaa ohjaus ja ohjaukseen perehdytys. Pelkästään perehdytystä koskevia tutkimuksia ei löytynyt. Tästä syystä aikaisempi tutkimustieto-osiossa käsitellään perehdytyksen lisäksi myös harjoittelun ohjaamista.

7.1 Tulosten tarkastelu

Organisaatiotason perehdytykseen liittyen aikaisemmissa tutkimuksissa korostetaan koulutuksen tärkeyttä. Ohjaajakoulutuksessa käyneet opiskelijaohjaajat arvioivat ohjausosaamisensa paremmaksi kaikilla osa-alueilla kuin ne ohjaajat, jotka eivät olleet käyneet koulutuksessa. (Karjalainen ym. 2015: 191; Kälkäjä ym. 2016: 234.) Myös haastattelussa nousi yhtenä osa-alueena esiin opiskelijavastaavien saama koulutus. Opiskelijoiden ohjaukseen ja perehdytykseen liittyvä koulutus koettiin hyvänä apuna opiskelijaohjauksessa sekä sen kehittämässä ja kaikki haastateltavat olivat siinä käyneet. Jatkossa opiskelijoiden perehdytystä ja ohjausta kehitettäessä tulisikin kiinnittää huomioita koulu-

tukseen ja mahdollistaa se kaikille opiskelijoiden perehdytyksestä ja ohjauksesta vastaaville. Organisaatiotason perehdytykseen liittyen haastateltavat kuvailivat kliinisen opettajan työnkuvaa ja häneltä saatavaa apua opiskelijoiden perehdytyksessä. Kliiniseltä opettajalta saatu tuki koettiin hyödyllisenä ja koettiin, että siitä on apua myös ongelmatilanteissa. Työtä varten kerätyssä aikaisemmassa tutkimustiedossa ei kuitenkaan ollut mainintaa kliinisestä opettajasta tai muustakaan organisaation järjestämästä tukihenkilöstä. Haastateltavien näkemysten perusteella voitaisiin kuitenkin ajatella, että kliininen opettaja olisi hyvä lisä kaikkiin yksiköihin, joissa opiskelijoita perehdytetään.

Yksikkötason perehdytykseen liittyen aikaisemman tutkimustiedon mukaan opiskelijaohjaajan tehtäviin kuuluu tukea opiskelijan sopeutumista työyhteisöön (Jokelainen ym. 2013: 64). Myös opiskelijat kokevat erityisen tärkeänä sen, että he tuntevat itsensä tervetulleiksi harjoittelujaksolle saapuessaan ja kokevat olevansa osa tiimiä (Levett-Jones ym. 2009: 320). Tässä työssä opiskelijavastaavat kuvasivat vastuukseen edesauttaa opiskelijan sopeutumista työyhteisöön ja korostivat opiskelijan saaman ensivaikutelman tärkeyttä. Opiskelijan saamaan ensivaikutelmaan panostettiin ja tavoitteena oli, että opiskelija tuntisi olevansa työyhteisön jäsen heti harjoittelujakson alusta lähtien.

Aikaisemman tutkimustiedon mukaan yli 20 minuuttia päivässä ohjauskeskusteluun käyttävät opiskelijaohjaajat arvioivat opiskelijoiden ohjaamisen olevan parempaa kaikilla ohjausosaamisen osa-alueilla, kuin keskusteluun vähemmän aikaa käyttävillä (Karjalainen ym. 2015: 192). Tässä työssä opiskelijavastaavat eivät erikseen maininneet ohjauskeskustelua tai eivät ainakaan käyttäneet ohjauskeskustelu-käsitettä, mutta korostivat kuitenkin, että keskustelu ja dialogi on tärkeä osa opiskelijoiden perehdytystä ohjatulla harjoittelujaksolla. Keskustelujen pitämistä pidettiin opiskelijavastaavan vastuuna ja niitä pyrittiin pitämään opiskelijoiden kanssa mahdollisimman usein, mieluiten joka työvuoron päätteeksi. Haastattelussa ei käynyt ilmi kuinka paljon aikaa keskusteluun käytettiin, mutta koettiin, että keskusteluista on hyötyä niin opiskelijalle kuin opiskelijavastaavalle.

Perehdytyksessä opiskelijaohjaajalta saatu riittävä tuki vahvistaa opiskelijoiden itseluottamusta ja parantaa valmiuksia erilaisiin toimenpiteisiin (Levett-Jones ym. 2009: 319). Ohjaajien mukaan opiskelijoiden on tärkeä saada rehellistä, rakentavaa ja positiivista palautetta, joka perustuu opiskelijan henkilökohtaisiin oppimistavoitteisiin (Jokelainen ym. 2013: 65). Tässä työssä haastateltavat pitivät tärkeänä opiskelijoiden kannustamista, rohkaisua, huomioimista ja vahvuuksien sekä heikkouksien kartoittamista. Myös

palautteen antoa pidettiin oleellisena osana perehdytystä ja sitä pyrittiin antamaan opiskelijalle päivittäin.

Aikaisemman tutkimustiedon mukaan opiskelijaohjaajat arvioivat oman osaamisensa opiskelijoiden ohjaamisessa ja perehdyttämisen olevan hyvää tai tyydyttävää (Karjalainen ym. 2015: 191). Tässä työssä haastateltavat taas arvioivat opiskelijoiden perehdytyksen toteutuvan yksikössä melko hyvin ja CLES-laatukyselyn tulosten pohjalta myös opiskelijat olivat melko tyytyväisiä saamaansa perehdytykseen. Haastateltavat toivat kuitenkin esille sen, että heillä oli aito halu kehittää omaa toimintaa ja pohdittiin sitä, että omat toimintatavat kaipaavat välillä päivittämistä. Voidaan siis ajatella aiemman tutkimustiedon mukaan ja haastateltavien ajatusten pohjalta, että vielä on parantamisen varaa opiskelijoiden perehdytyksen ja ohjauksen suhteen monessa yksikössä, jossa perehdytetään opiskelijoita.

Yksikössä perehdytyksen tukena on kirjallista materiaalia, johon opiskelija voi tutustua harjoittelujakson aikana. Ohjaajat arvioivat kuitenkin, että resursseja opiskelijan perehdytyksen tueksi on ainoastaan tyydyttävästi, kun perehdytyksen tukena käytetään muun muassa erilaisia ohjausmateriaaleja. (Kälkjä ym. 2016: 234.) Tässä työssä haastateltavat toivat esiin konkreettisen kehitysidean liittyen kirjallisiin perehdytysmateriaaleihin. Kehitysidea oli osaston toimintaa kuvaava kirjallinen materiaali, johon opiskelija voisi tutustua jo ennen harjoittelujakson alkua. Etukäteen lähetettävä kirjallinen materiaali olisi opiskelijavastaavien mukaan hyvä ja tarpeellinen, koska se valmistaisi opiskelijan hyvin tulevaan harjoittelujaksoon. Vastaajien kehitysidea opiskelijoiden perehdytyksen tueksi voisi olla hyvä myös muissa yksiköissä, jos kehitysidea otetaan käytäntöön ja opiskelijat kokevat etukäteen saatavan materiaalin hyödyllisenä.

Opiskelijan roolia perehdytyksessä tarkasteltaessa nousi esiin opiskelijoiden kokevan, ettei heidän yksilöllisyyttään huomioida tarpeeksi hyvin. Opiskelijoiden mukaan ohjauksessa ei oteta huomioon heidän yksilöllisiä tavoitteita eikä osaamistasoaan. (Teuvo ym. 2017: 15.) Tässä työssä haastateltavat taas toivat vahvasti esiin opiskelijoiden omaa roolia perehdytyksessä. Opiskelijoilta toivottiin oma-aloitteisuutta ja itsenäistä päätöksentekoa. Ajatuksena oli, että perehdytys ei olisikaan aina opiskelijavastaavista lähtevää vaan painottuisi enemmän opiskelijoiden itsenäiseen ajatteluun ja omiin toiveisiin. Koettiin, että on tärkeää muokata perehdytystä opiskelijoiden kiinnostuksen kohteiden mukaan ja samalla ottaa huomioon erilaiset persoonallisuudet sekä opiskelijoiden yksilölli-

set piirteet. Tässä työssä läpikäydyssä aikaisemmassa tutkimustiedossa tällaista näkökulmaa ei siis tullut esiin. Jatkossa voisikin siis olla mielekäästä tutkia, miten opiskelijalähtöinen perehdytys toimii ja miten opiskelijat sen kokevat.

Opiskelijaohjaajan on tärkeää tietää opiskelijan taustasta jonkin verran ja toimia sen perusteella sekä huomioida opiskelijan tavoitteet ja kunnioittaa niitä (Jokelainen ym. 2013: 64). Myös haastattelussa opiskelijavastaavat korostivat opiskelijoiden yksilöllisyyden ja kiinnostuksen kohteiden vaikutusta perehdytykseen. Katsottiin, että oppimisen kannalta oli hyödyllistä, jos opiskelija sai itse suunnitella harjoittelun kulkua ja keskittää niihin asioihin jotka kiinnostavat eniten. Esimerkiksi itseohjautuvien ja varovaisten opiskelijoiden perehdytys koettiin opiskelijavastaavien mukaan erilaisena ja opiskelijan persoonallisuuden sekä yksilöllisyyden katsottiin vaikuttavan perehdytyksen sisältöön.

Aikaisempaa tutkimustietoa tarkastellessa nousi esille myönteisenä kokemuksena se, että opiskelijat rikastuttavat tietämyksellään ja ideoillaan työyhteisöä (Grealish ym. 2010: 2295). Opiskelijaohjaajien mukaan tärkeää on luoda salliva ilmapiiri, jolloin opiskelijalla on hyvät lähtökohdat perehtymiseen yksikössä (Jokelainen ym. 2013: 64). Myös haastateltavat kokivat opiskelijoiden perehdyttämisen ja ohjaamisen myönteisenä. Kuvailtiin, että opiskelijat tekivät hyviä havaintoja ja heidän näkemyksiään arvostettiin. Koettiin, että yksikössä vallitseva ilmapiiri opiskelijoiden perehdyttämiseen oli hyvä ja opiskelijoista pidettiin.

Myönteisten kokemusten lisäksi tutkimuksissa tuodaan esille myös kielteisiä kokemuksia, joista yleisimmät ovat ajanpuute ja kiire (Haitana — Bland 2011: 7; Jokelainen ym. 2013: 64; Teuvo ym. 2017: 14). Myös tässä työssä haastateltavat kokivat, että ajanpuute ja kiire asettivat haasteita perehdytykselle. Pohdittiin, että kiireisinä päivinä ei ollut juurikaan aikaa perehdyttää oman työn ohessa. Kiireestä johtuen opiskelijoilla ei myöskään aina ollut mahdollisuutta harjoitella asioita käytännössä, vaan esimerkiksi opiskelijavastaavan tekemät toimenpiteet käytiin vain läpi myöhemmin kun siihen löytyi aikaa.

Kielteisenä kokemuksena nähdään aikaisemman tutkimustiedon mukaan opiskelijoiden suuri määrä yksikössä (Teuvo ym. 2017: 14). Myös haastatellut opiskelijavastaavat kokivat, että väsyvät joskus, kun opiskelijoita on paljon perehdytettävänä ja aikaa omaan työhön perehtymiseen ei aina jää. Jatkossa opiskelijoiden määrää voisi hieman rajoittaa yksiköissä, koska sekä opiskelijavastaavat, että opiskelijat hyötyisivät siitä yksikössä.

Opiskelijamäärän vähentäminen vähentäisi opiskelijavastaavien työtaakkaa ja opiskelijat saisivat perehdytystä enemmän henkilökohtaisesti.

Useissa tutkimuksissa tuodaan esille kielteisenä asiana opiskelijan lyhyt harjoittelujakso, joka aiheuttaa haasteita opiskelijan oppimisessa ja perehdyttämisessä. Pidemmät harjoittelujaksot koetaan parempina oppimisen kannalta. (Haitana — Bland 2011: 8; Teuho ym. 2017: 14.) Myös tässä työssä haastateltavat kokivat lyhyet muutaman viikon harjoittelujaksot haasteellisena opiskelijan perehtymisen kannalta, koska silloin ei ollut riittävästi aikaa panostaa perehdyttämiseen. Koettiin, että poliklinikan toimintaan tutustuminen lyhyellä harjoittelujaksolla jää kovin suppeaksi, jolloin pidemmällä harjoittelujaksolla olisi enemmän aikaa tutustua kunnolla poliklinikan toimintaan. Opiskelijoiden kannalta olisikin siis järkevää suosia pidempiä harjoittelujaksoja, jolloin saataisi paras hyöty ja oppimiskokemus harjoittelusta.

Tutkimuksen mukaan opiskelijaohjaajan vaihtuminen kesken harjoittelun koetaan kielteisenä. Opiskelijoiden mukaan ohjaajan vaihtuminen vaikeuttaa harjoittelun tavoitteiden saavuttamista ja oppimista. (Koskinen — Silén-Lipponen 2001:126-127.) Myös ohjaajan puuttuminen kokonaan koetaan turhauttavana ja opiskelijat kokevat, ettei kukaan ota heitä vapaaehtoisesti ohjattavakseen (Teuho ym. 2017: 14). Haastateltavat kertoivat, että jokaiselle opiskelijalle nimetään kaksi ohjaajaa, jotka vastaavat opiskelijan perehdyttämisestä. Haastateltavat toivat esille kuitenkin sen, että opiskelijalla ei ole välttämättä aina mahdollisuus olla oman ohjaajan kanssa, mutta kuitenkin järjestettiin aina joku ohjaamaan opiskelijaa. Opiskelijavastaavat kokivat ohjaajan vaihtumisen positiivisena. Perusteltiin, että jos on monta ohjaajaa, jotka perehdyttävät, opiskelija oppii erilaisia toimintatapoja ja saa laajemman näkökulman hoitotyöstä sekä hoitotyön eettinen puoli rikastuu.

7.2 Työn luotettavuuden pohdinta

Tutkimuksen aineiston valinnassa tulee aina noudattaa tarkoituksenmukaisuuden periaatetta. Tutkimuksessa tehtyjen haastattelujen teemojen tulee ilmetä raportista ja haastattelukysymysten tulee olla laajoja, sillä suppeat kysymykset heikentävät tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman luotettavasti. Luotettavuuden arvioinnin tarkoituksena on selvittää tutkimuksen tuotetun tiedon todenperäisyyttä. Jotta tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää,

täytyy tutkimuksen luotettavuutta arvioida. (Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 197-198; Kylmä — Juvakka 2007: 128-129.)

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan käyttämällä kvalitatiiviselle tutkimukselle kehitetyjä luotettavuuden arviointikriteerejä, jotka ovat uskottavuus, siirrettävyys, totuudellisuus ja vahvistettavuus. Tutkimuksen uskottavuuden takaamiseksi tulee varmistaa, että tutkimustulokset on kirjoitettu mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Lukijan on ymmärrettävä tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet sekä ymmärrettävä millä menetelmällä aineiston analyysi on tehty. Uskottavuudessa käsitellään myös tutkijan subjektiivisuutta ja objektiivisuutta. Tutkimuksen uskottavuutta lisää se, että tutkimuksen tekijät ovat koko prosessin ajan samat. Uskottavuutta lisää myös tutkijan ja haastateltavien välinen keskustelu tutkimustuloksista tutkimuksen eri vaiheissa. Siirrettävyydellä tarkoitetaan sitä, miten tuloksia voidaan tarvittaessa soveltaa johonkin muuhun tutkimuskohteeseen. Siirrettävyyden takaamiseksi on varmistettava tarkka tutkimuskohteen, aineiston keruun ja analyysin kuvaus sekä tarkka osallistujien valinta. Totuudellisuus otetaan huomioon johtopäätöksiä tarkasteltaessa. Johtopäätöksien tulisi vastata tutkimuskohteen todellista tilaa ja tarkastelussa voidaan käyttää apuna esimerkiksi vertaispalautetta, tutkimuspäiväkirjaa ja triangulaatiota. Vahvistettavuus varmistetaan siten, että tutkimuksen johtopäätöksille haetaan tukea muista tutkimuksista. (Guba — Lincoln 1985: 294-301, 305; Kylmä — Juvakka 2007: 128-129; Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 197-198.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisäsi se, että tekijöitä oli kaksi ja tekijät pysyivät koko prosessin ajan samoina. Luotettavuutta voidaan toisaalta katsoa heikentävän se, ettei kummallakaan tekijällä ollut aikaisempaa kokemusta laadullisen tutkimuksen tekemisestä. Opinnäytetyön tekemistä on kuitenkin seurannut ohjaava opettaja, jolta on saatu apua ja neuvoja. Opinnäytetyön tietopohja muodostui käyttämällä eri tietokantoja, tutkimusten ja opinnäytetöiden lähdeluetteloita sekä kirjallisuutta. Työssä pyrittiin käyttämään mahdollisimman paljon luotettavia ja ajankohtaisia tutkimusartikkeleita ja aikaisempaa tutkimustietoa arvioitiin kriittisesti. Työn tekijät perehtyivät myös hyvin tutkittavaan ilmiöön. Tiedonhaun aikana haasteita aiheutti tietomäärän suuri volyyymi sekä aikaisemman tutkimustiedon tulkitseminen, joka täytyi ottaa huomioon erityisesti vieras-kielisten tutkimusten kohdalla.

Haastatteluihin valmistauduttiin huolellisesti ja kaikille haastateltaville lähetettiin saatekirje ennen haastatteluja. Haastattelua tehdessä huomioitiin, että haastatteluteema oli

tarpeeksi laaja ja luotettavuuden takaamiseksi varmistettiin, että työn tekijöiden mielipiteet eivät millään tavalla johdatelleet haastateltavaa kertomaan aiheesta halutulla tavalla. Haastattelu toteutettiin ryhmähaastatteluna ja se havaittiin hyvin toimivaksi muodoksi tähän työhön. Yhdessä haastateltavat saivat vietyä ajattelua ja pohdintaa hyvinkin pitkälle. Työtä varten opiskelijavastaavia saatiin haastateltaviksi kuitenkin vain kolme. Haastateltavien määrä jäi siis pieneksi ja se on otettava huomioon luotettavuutta tarkastellessa. Haastateltavat olivat myös kaikki saman sairaalan henkilökuntaa, joten tulokset eivät ole yleistettävissä. Ryhmähaastattelun ollessa kyseessä on myös hyvä miettiä, vaikuttiko toisten haastateltavien läsnäolo opiskelijavastaavien vastauksiin tai mielipiteisiin. Voidaan pohtia, jättikö joku esimerkiksi jotain mielestään olevia asioita mainitsematta, koska ei halunnut tuoda niitä esille muiden haastateltavien kuullen tai noudattiko joku enemmistön mielipidettä, vaikka olisi ollut eri mieltä asiasta.

Opinnäytetyön tekijät käsittelivät haastatteluista saatua aineistoa puolueettomasti ja tulosten pohjana oleva aikaisempi tutkimustieto-osio ei vaikuttanut millään tavalla sisällönanalyysin kulkuun. Haastatteluiden litteroinnin jälkeen keskityttiin löytämään aineistosta vain työn tarkoitukseen ja tavoitteeseen liittyviä asioita. Induktiivinen sisällönanalyysi tehtiin yhdessä molempien työn tekijöiden kanssa ja kaikista pelkistetyistä ilmaisuista ja ala- sekä yläluokista keskusteltiin yhdessä. Aineiston analysointia tarkastellessa täytyy kuitenkin huomioida erilaiset tulosten tulkintojen mahdollisuudet. Analyysin tuloksia on luotettavuuden vahvistamiseksi verrattu aikaisempiin tutkimuksiin ja saatuja tuloksia on pohdittu kriittisesti.

Haastateltavat toivoivat saavansa tutustua valmiiseen työhön. Työn tuloksia tullaan tarkastelemaan yhdessä haastateltavien eli kirurgian poliklinikalla työskentelevien opiskelijavastaavien kanssa. Tämä lisää tulosten uskottavuutta sekä estää työn tekijöitä sepittäämästä tuloksia omien tarkoitusperiensä mukaisiksi.

7.3 Eettisten näkökohtien pohdinta

Jotta tutkimus voisi olla eettisesti luotettavaa ja uskottavaa, tulee se suorittaa hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu toisten tutkijoiden työn kunnioittaminen ja lähdeviitteiden asianmukainen merkitseminen, rehellisyys, tietosuojakysymyksien huomioon ottaminen sekä tutkimuslupien asianmukainen hakeminen. Myös tutkimus-, arviointi- ja tiedonhankintamenetelmien tulisi olla hyvän tieteellisen käytäntön mukaisia.

tännön mukaisia ja eettisesti kestäviä. Tutkimus täytyy suunnitella ja toteuttaa sekä raportoida tieteelliselle tiedolle asetettujen kriteerien mukaisesti ja kaikkien tutkimukseen osallistujien tulee olla tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Lisäksi lähteet, joista tutkimuksen rahoitus on saatu sekä mahdolliset muut sidonnaisuudet tulee ilmoittaa asianomaisille ja raportoida tuloksia julkaistaessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Tutkimuksen eettisinä lähtökohtina pidetään potilaiden ja asiakkaiden itsemääräämisoikeutta, osallistumisen vapaaehtoisuutta, tietoista suostumusta, oikeudenmukaisuutta ja anonymiteettiä sekä haavoittuvien ryhmien ja lapsien tutkimukseen osallistumisen huomioimista. Myös tutkimusluvan asianmukainen hakeminen on osa tutkimuksen eettisyyttä. Tutkimusaiheen ja tutkimusongelmien tulee olla sellaisia, ettei niiden määrittely loukkaa tai väheksy ketään. Tutkimuksen toteuttajien vastuu ja velvollisuus on säilyttää kaikkien tutkittavien nimettömyys koko tutkimuksen ajan. Tutkittavien on oltava tietoisia siitä, mitä tutkimus koskee ja mitä siinä tutkitaan, jotta he voivat antaa tietoisesta suostumuksesta tutkimukseen osallistumisesta. Tutkittavilla tulee olla mahdollisuus vastata kysymyksiin nimettömänä eikä heidän tarvitse kertoa mitään tietoja, mistä heidät voisi myöhemmin tunnistaa. Tutkittavilla on myös oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta sekä vetäytyä pois missä vaiheessa tahansa. Tutkimukseen osallistuminen ei saa missään tapauksessa aiheuttaa osallistujille minkäänlaista haittaa. Tutkimusta varten haetaan yleensä lupa ylihoitajalta tai johtavalta lääkäriltä, mutta tutkimusorganisaation nimeä ei saa näkyä valmiissa raportissa ilman erillistä suostumusta. (Kankkunen — Vehviläinen-Julkunen 2013: 217-223.)

Tässä työssä tiedonhaku tehtiin asianmukaisesti ja käytettävät lähteet olivat luotettavia. Teksti- ja lähdeviitteet tehtiin ohjeistuksen mukaan eikä tekstiä ole plagioitu. Plagioimattomuuden varmistamiseksi työ on viety Turnitin- ohjelman läpi. Opinnäytetyön tutkimuslupahakemus lähetettiin opinnäytetyön tilaajalle keväällä 2017, kun opinnäytetyön ohjaaja oli ensin hyväksynyt opinnäytetyösuunnitelman. Tiedonkeruu aloitettiin, kun tutkimuslupa oli myönnetty.

Haastateltaville eli kirurgian poliklinikan opiskelijavastaaville lähetettiin saatekirje sähköpostin muodossa hyvissä ajoin ennen haastatteluja, jotta heidän oli mahdollista perehtyä aiheeseen ennen haastattelua. Opiskelijavastaaville annettiin mahdollisuus esittää kysy-

myksiä opinnäytetyöhön liittyen ennen haastattelujen toteuttamista sähköpostitse. Opiskelijavastaavat saivat myös esittää kysymyksiä kasvatusten opinnäytetyöstä ja haastattelusta ennen haastattelun alkua.

Opiskelijavastaavilla oli täysi vapaus päättää osallistumisestaan ja kaikilta osallistujilta pyydettiin sekä suullinen, että kirjallinen suostumus ennen haastattelua. Osallistujille perusteltiin haastattelun alussa nauhurin käytön tarpeellisuus ja vakuutettiin, että nauhurin sisältöön ei pääse käsiksi muut kuin työn tekijät ja tarvittaessa opinnäytetyön ohjaava opettaja. Osallistujille kerrottiin myös, että nauhurin sisältö tuhotaan heti aineiston analysoinnin jälkeen. Haastateltaville vakuutettiin myös ettei haastatteluista koidu heille minikäänlaista haittaa. Lisäksi kirjallisessa suostumuksessa ja vielä ennen haastattelua kerrottiin, että haastattelusta voi jättäytyä halutessaan pois myös suostumuksen kirjoittamisen jälkeen.

Haastattelussa kaikille kolmelle osallistujalle annettiin mahdollisuus puhua vuorollansa rauhassa ja kaikkien puheenvuoroa kunnioitettiin. Kaikki osallistujat saivat äänensä kuuluviin haastattelussa ja jokaista osallistujaa kohdeltiin samanarvoisesti. Työn tekijät pitivät huolen siitä, että osallistujilla oli miellyttävä puhua ja luotettava ilmapiiri keskustella ajatuksistaan haastattelun teemaan liittyen. Haastattelu toteutettiin tilassa, jossa potilaat tai muu henkilökunta eivät päässeet kuulemaan vastauksia. Haastateltaville vakuutettiin vastausten olevan täysin nimettömiä ja että ketään ei pystytä suoraan tunnistamaan myöskään valmiista raportista. Saadut tulokset analysoitiin asianmukaisesti eikä kerättyä aineistoa väärennetty. Tällä työllä ei ollut ulkopuolisia rahoittajia.

7.4 Yhteenveto ja tulosten käytettävyys

Tämän opinnäytetyön tulokset vastaavat kaikkien neljän yläluokan osalta paljon työhön kerättyä aikaisempaa tutkimustietoa. Organisaatiotason perehdytyksessä korostui opiskelijavastaavien saaman koulutuksen tärkeys. Yksikötason perehdytyksessä tärkeänä pidettiin keskustelua, opiskelijan riittävää tukemista ja palautteen antoa sekä opiskelijan työyhteisöön sopeutumista. Myös opiskelijan yksilöllisyyden vaikutus perehdytykseen korostui. Opiskelijavastaavat kokivat perehdyttämisen ja opiskelijoiden ohjaamisen positiivisena ja opiskelijoiden näkemysten kunnioittamista pidettiin tärkeänä. Kielteisenä perehdytyksessä koettiin ajanpuute, kiire ja opiskelijoiden suuri määrä.

Ainestosta löytyi myös joitakin uusia näkökulmia, joita työhön kerätyssä tutkimustiedossa ei tullut ilmi. Organisaatiotason perehdytyksestä nousi esille kliinisen opettajan rooli, joka voisi olla hyvä lisä jokaiseen yksikköön, jossa opiskelijoita perehdytetään ja ohjataan. Yksikötason perehdytykseen liittyen uutena asiana esiin nousi perehdytysmateriaalin lähettäminen opiskelijalle ennen harjoittelujakson alkua. Tämä käytäntö voisi olla hyvä apu opiskelijoiden perehdytyksessä myös muissa yksiköissä, jos opiskelijat kokevat etukäteen saatavan materiaalin hyödyllisenä. Opiskelija perehdyttävänä- yläluokasta taas uutena asiana esiin nousi opiskelijasta lähtevä perehdyttäminen ja opiskelijan oma vastuu sekä rooli perehdytyksessä. Tämä oli myös mielenkiintoinen uusi näkökulma, joka voisi toimia perehdyttämisessä monen opiskelijan kohdalla.

Opinnäytetyötä tehdessä nousi esiin kehitys- sekä jatkotutkimusehdotuksia, joita voidaan mahdollisesti hyödyntää myöhemmissä tutkimuksissa ja perehdytystä kehitettäessä. Tämä työ tulee olemaan osa suurempaa projektia, jonka tarkoituksena on luoda yhtenäinen verkkoperehdytysmateriaali kaikille HUS-sairaaloitten opiskelijoille. Tiedon oppaassa tulee olla ajankohtaista ja vastata osastojen oikeita käytössä olevia toimintamalleja. On myös tärkeää, että perehdytysmateriaalia on eritelty koskemaan eri toimintaympäristöjä sairaalan sisällä. Niin kuin haastattelussa tuli ilmi, poliklinikka eroaa työnkuvaltaan suuresti esimerkiksi vuodeosastosta, joten olisi tärkeää, että opiskelijat saisivat juuri omaa yksikköään koskevaa tietoa. Lisäksi opiskelijavastaavat kertoivat, että aikovat omassa yksikössään alkaa lähettämään opiskelijoille pienen infopakettin osaston toiminnasta jo ennen harjoittelua. Voisiko myös tulevaisuudessa muu perehdytysmateriaali olla opiskelijoiden saatavilla jo ennen harjoittelua?

Jatkossa voitaisiin mahdollisesti myös tutkia, miten opiskelijalähtöinen perehdytys toimii. Haastateltavat toivat esiin opiskelijasta lähtevää perehdytystä, mutta aikaisemmassa tutkimustiedossa ei tällaista näkökulmaa ollut. Ajatus kuulostaa ainakin opiskelijan näkökulmasta hyvältä ja on tärkeää saada lisää näkemyksiä ja kokemuksia aiheesta niin opiskelijavastaavilta kuin opiskelijoilta. Lisäksi ajan puute ja kiire nousivat työtä tehdessä esiin selkeänä haasteena opiskelijoiden perehdyttämisessä. Jatkossa voidaan myös tutkia, millä keinoin opiskelijoiden perehdyttämiseen ja perehdyttämisen kehittämiseen saadaan varattua riittävästi aikaa.

Lähteet

Ahokas, Laura — Mäkeläinen, Jukka 2013. Perehdyttäminen ja työnopastus - Ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus. Verkkodokumentti. <http://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua>. Luettu 9.10.2017.

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Annettu Helsingissä 14.11.2014.

Bergdahl, Elisabeth — Berterö, Carina M. 2015. The myth of induction in qualitative nursing research. *Nursing Philosophy* 16 (2). 110-120.

Da Silva, Bonmann — Débora, Marie — Petersen, Cogo — Ana, Luísa 2013. First Hospital Curricular Practice of Nursing Students Described On an Online Forum. *Ciencia, Cuidado e Saude* 12 (2). 226-232.

Grealish, Laurie — Bail, Kasia — Ranse, Kristen 2010. 'Investing in the future': residential aged care staff experiences of working with nursing students in a 'community of practice'. *Journal of Clinical Nursing* 19 (15/16). 2291-2299.

Grönfors, Terttu 2010. Työssä oppiminen: Avain tuottavuuteen. Helsinki: Kauppamari.

Guba, Egon G — Lincoln, Yvonna S 1985. *Naturalistic inquiry*. 1. painos. California: Sage Publication Inc.

Gylling, Helena — Laitinen, Lauri A. 1998. Sisätautien poliklinikan uudelleenjärjestelyt Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa. *Suomen Lääkärilehti* 53 (28). 3129-3131.

Haitana, Jevada — Bland, Marian 2011. Building Relationships: The Key to Preceptoring Nursing Students. *Nursing Praxis in New Zealand* 27 (1). 4-12.

Hallin, Karin — Danielson, Ella 2009. Being a personal preceptor for nursing students: Registered Nurses' experiences before and after introduction of a preceptor model. *Journal of Advanced Nursing* 65 (1). 161-174.

Haydock, Deborah — Evers, Jean 2014. Enhancing practice teachers' knowledge and skills using collaborative action learning sets. *Community Practitioner* 87 (6). 24-28.

Heinonen, Noora 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. Verkkodokumentti. <https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf>. Luettu 2.2.2017.

HUS a. Kirurgian poliklinikka. Verkkodokumentti. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaalat/peijaksen-sairaala/kirurgia/kirurgian_poliklinikka/Sivut/default.aspx>. Luettu 22.9.2017.

HUS b. Opiskelijat ja harjoittelu. Verkkodokumentti. <<http://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijat-ja-harjoittelu/Sivut/default.aspx>>. Luettu 9.3.2017.

HUS c. Terveysalan opiskelijat. Verkkodokumentti. <<http://www.hus.fi/tyopaikat/opiskelijat-ja-harjoittelu/terveysalan-opiskelijat/Sivut/default.aspx>>. Luettu 9.3.2017.

Jokelainen, Merja — Jamookeeah, David — Tossavainen, Kerttu — Turunen, Hannele 2013. Finnish and British mentors' conceptions of facilitating nursing students' placement learning and professional development. *Nurse Education in Practice* 13 (1). 61–67.

Juntunen, Jonna — Ruotsalainen, Heidi — Tuomikoski, Anna-Maria — Kääriäinen, Maria 2016. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla - opiskelijaohjaajien käsityksiä. *Hoitotiede* 28 (2).123-136.

Kankkunen, Päivi — Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Karjalainen, Tuija — Ruotsalainen, Heidi — Sivonen, Pirkko — Tuomikoski, Anna-Maria —Huhtala, Saija — Kääriäinen, Maija 2015. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. *Hoitotiede* 27 (3). 183-198.

Koskinen, Liisa — Silén-Lipponen, Marja 2001. Ohjattu harjoittelu oppimiskontekstina sairaanhoidon opiskelijoiden kokemana. *Hoitotiede* 13 (3). 122–131.

Kylmä, Jari — Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kyngäs, Helvi — Elo, Satu — Pölkki, Tarja — Kääriäinen, Marja — Kanste, Outi 2011. Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede* 23 (2). 138-148.

Kyngäs, Helvi – Vanhanen, Liisa 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11 (1). 3-12.

Kälkäjä, Maria — Ruotsalainen, Heidi — Sivonen, Pirkko — Tuomikoski, Anna-Maria — Vehkaperä, Anne — Kääriäinen, Maria 2016. Opiskelijaohjauskäytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: Opiskelijaohjaajien näkökulma. *Hoitotiede* 28 (3). 229-242.

Levett-Jones, Tracy — Lathlean, Judith — Higgins, Isabel — McMillan, Margaret 2009. Staff – student relationships and their impact on nursing students' belongingness and learning. *Journal of Advanced Nursing* 65 (2). 316-324.

Meretoja, Riitta — Häggman-Laitinen, Arja — Lankinen, Iira — Sillanpää, Kirsi — Rekola, Leena — Eriksson, Elina 2006. Lähiohjaaja sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. *Tutkiva hoitotyö* 4 (2). 10-16.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2016. Sosiaali- ja terveysalan harjoittelu. Verkkodokumentti. <<https://tuubi.metropolia.fi/portal/fi/group/tuubi/opiskelijoille/harjoittelu/sosiaali-ja-terveysala>>. Luettu 29.1.2017.

Omansky, Gayle Leary 2010. Staff nurses' experiences as preceptors and mentors: an integrative review. *Journal of Nursing Management* 18 (6). 697-703.

Opetusministeriö 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Opetusministeriön työ- ryhmämuistioita ja selvityksiä. Verkkodokumentti. <<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr24.pdf>>. Luettu 2.2.2017.

Paltta, Hannele(toim.) 2010. Pitkä ura mielessä. Teoksessa: Elomaa, Leena — Lakanmaa, Riitta-Liisa — Paltta, Hannele — Saarikoski, Mikko — Sulosaari, Virpi. Taitava harjoittelun ohjaaja. 3., uudistettu painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 5-11.

Rainio, Päivi 2010. Kiinnitä työhön ja tulokseen. Opas kuntatyön perehdyttäjille. Suomen kuntaliitto. Kuntatyö 2010 -projekti. Verkkodokumentti. <<http://docplayer.fi/308245-Kuntatyo-2010-kiinnita-tyohon-ja-tulokseen-paivi-rainio-opas-kuntatyon-perehdyttajille-kuntatyo-hyva-tyo.html>>. Luettu 2.2.2017.

Ryan, Frances — Coughlan, Michael — Cronin, Patricia 2009. Interviewing in qualitative research: The one-to-one interview. International Journal of Therapy & Rehabilitation. 16 (6). 309-314.

Sulosaari, Virpi (toim.) 2010. Ohjaaja ammatillisen kasvun tukena. Teoksessa: Elomaa, Leena — Lakanmaa, Riitta-Liisa — Paltta, Hannele — Saarikoski, Mikko — Sulosaari, Virpi. Taitava harjoittelun ohjaaja. 3., uudistettu painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 25-37.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010.

Teuvo, Susanna — Roto, Helinä — Sulonen, Tuija — Vikberg-Aaltonen, Paula — Sankelo, Merja 2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus opiskelijoiden kielteiset kokemukset harjoittelun aikana. Tutkiva Hoitotyö 15 (1). 10-17.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauspäilyjen käsittely Suomessa. Verkkodokumentti. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 1.3.2017.

Työterveyslaitos 2011. Perehdytä hyvin. Sosiaali- ja terveysala. Verkkodokumentti. <<http://partner.ttl.fi/fi/toimialat/soter/vanhusty/osaaminen/perhehdytys/sivut/default.aspx>>. Luettu 9.2.2017.

Työturvallisuuslaki 738/2002. Annettu Helsingissä 23.8.2002.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. Annettu Helsingissä 18.12.2014.

Whiting, LS 2008. Semi-structured interviews: guidance for novice researchers. Nursing Standard 22 (23). 35-40.

